

HÖGSKOLAN FÖR LÄRANDE
OCH KOMMUNIKATION
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Med en vilja av stål går integrationsaktörer i Nässjö framåt utan gemensamt mål

Identifiering av samverkansfaktorer mellan offentlig
sektor och civilsamhälle

Viktor Andersson & Denise Junblom

Examensarbete 15 hp
Inom Globala studier

Internationellt arbete
Vårterminen 2015

Handledare
Tobias Samuelsson

Examinator
Berndt Brikell

SAMMANFATTNING

Viktor Andersson, Denise Junblom

Med en vilja av stål går integrationen i Nässjö framåt utan gemensamt mål

Identifiering av samverkansfaktorer mellan offentlig sektor och civilsamhälle

Antal sidor: 39

I den pågående globala övergången till allt mer mångkulturella samhällen sker stora folkförflyttningar och effekterna av dessa blir allt tydligare för var dag. Förändringen som följer med en ökad immigration till ett mottagarland kan ibland vara svårhanterlig och i vissa fall resultera i ökad främlingsfientlighet, segregation och utanförskap. I Sverige existerar för närvarande ingen svensk nationell definition av vad integration innebär eller när denna process skulle kunna anses vara fullständig. Detta har lett till att de integrationsinsatser som görs runt om i landet kan vara både bristfälligt koordinerade och utan klara målsättningar.

Via en beskrivande och kvalitativ fallstudie, där semistrukturerade intervjuer genomförs, granskar denna studie existerande integrationsarbete i Nässjö kommun, Småland. Fokus ligger kring ett eventuellt utvecklande av samverkan mellan den offentliga sektorn och det civila samhället i kommunen. För att identifiera existerande faktorer, vilka kan vara av relevans vid skapandet av en sådan samverkan, har sex stycken integrationsaktörer fått delge sina tankar och åsikter.

Fallstudien identifierar fyra faktorer vilka kan komma att visa sig inverka på möjligheterna till en utökad samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhälle, två nationella och två lokala. De två nationella faktorerna, vilka är av försvårande karaktär, är: avsaknaden av integrationsdefinition och existerande svensk byråkrati med tillhörande regelverk. De två lokala faktorerna, vilka istället har en främjande karaktär, är: fördelaktigt kommunikationslandskap och avsaknad av tidigare motsättningar mellan aktörer i Nässjö kommun.

Sökord: Civilsamhälle, Governance, Immigration, Integration, Samverkan

Postadress

Högskolan för lärande
och kommunikation (HLK)
Box 1026
551 11 JÖNKÖPING

Gatuadress

Gjuterigatan 5

Telefon

036-101000

Fax

036162585

Abstract

This study is carried out during the spring of 2015 and six semi-structured interviews are conducted to form the basis of a case study. Its aim is to map and analyze the integration work performed in the municipality of Nässjö.

The purpose of this study is to survey the work being performed in the municipality of Nässjö regarding integration of immigrants, and to identify crucial factors related to a potential collaboration between actors from the public sector and the civil society.

- How are the chosen participants working with integration in the municipality of Nässjö?
- In what way are the chosen participants currently cooperating with the public sector and the civil society in the municipality of Nässjö regarding integration?
- How do the chosen participants find the idea of a joint collaboration regarding integration, between the public sector and the civil society in the municipality of Nässjö?

With the use of an analyze model called “the constant comparative method”, the study compares and interprets the collected data. All of the informants are representatives of their respective establishment which either belonged to the civil society or to the public sector in the municipality of Nässjö. To assess whether the integration actors are susceptible to the idea of working collaboratively, their responses are compared to a theoretical framework called “collaborative governance”. The collected data is also set in relation to previous research regarding the situation of integration policies in Sweden.

The result chapter displays the work performed by the interviewed establishments and the extent of their cooperation to improve the integration process of immigrants in the municipality. It also lists the various challenges the actors face and the possibility for one of them to have a leading role in a comprehensive and joint collaboration.

The case study illuminates a reality where no common goal regarding integration exists amongst the selected actors. Complicated bureaucracy and regulations constitute discouraging factors that adversely affect the will of civil society actors to engage in collaboration with the public sector. The level of communication within the municipality is highly fragmented, it is found to be more developed within the civil society and to a lesser extent within the public sector. Finally, the case study suggests that there is no history of antagonism among the actors within the civil society.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering.....	2
1.2	Syfte och frågeställningar.....	3
1.3	Avgränsningar	3
1.4	Definitioner av begrepp.....	4
2	Tidigare forskning.....	5
2.1	Teoretiskt ramverk kring Collaborative Governance.....	10
3	Metod	14
3.1	Metodreflektion.....	16
3.2	Studiens utvalda aktörer.....	17
4	Bakgrund.....	20
5	Resultat.....	21
5.1	Integrationsfokus hos alla.....	21
5.2	Utmaningar och problem för de utvalda aktörerna inom civilsamhället	23
5.3	Samarbeten inom civilsamhället i Nässjö och utvecklingsmöjligheter	26
5.4	Samverkansrollen för Nässjö Lärcenter	28
6	Analys av insamlat material	30
6.1	Samband med tidigare studier.....	30
6.2	Förutsättningar för eventuella integrationsarbeten	32
7	Diskussion.....	34
8	Avslutande kommentarer	37
	Referenser	38
	Bilagor.....	I
	Bilaga 1 – Intervjufrågor till aktörerna inom civilsamhället.....	I
	Bilaga 2 – Intervjufrågor till aktören inom den offentliga sektorn.....	II
	Bilaga 3 – Informationsbrev	III

I Inledning

Den värld som under det senaste århundradet till största del har bestått av nationer med etniskt och kulturellt homogena befolkningar håller nu på att förändras. I den pågående övergången till allt mer globaliserade samhällen sker stora förflyttningar av människor och effekterna av dessa blir allt tydligare. Vissa människor lämnar sina hemländer av exempelvis relations- eller yrkesmässiga skäl, andra tvingas flytta och ibland fly på grund av miljökatastrofer, väpnade konflikter eller av socioekonomiska skäl.

Flyktingströmmar och folkförflyttningar påverkar sociala mönster, politiska landskap och demografiska sammansättningar hos mottagarländer. Förändringen som följer med en ökad immigration kan ibland vara svårhanterlig och i vissa fall leda till ökad segregation, främlingsfientlighet och utanförskap. Det är av stor vikt för mottagarländer att utveckla och implementera väl fungerande system för integration om denna process ska kunna hanteras och genomföras på ett tillfredsställande sätt.

Under 1960-talet expanderade svensk industri och den svenska arbetskraften kom att utökas med arbetare främst ifrån Sydeuropa och Finland. Invandringen till Sverige har sedan 1970-talet bestått i huvudsak av tre olika grupper: flyktingar, anhöriga till flyktingar och arbetskraftsinvandrare.¹ Det var under denna period, av relativt hög etnisk homogenitet, svensk invandringspolitik utformades. År 1996 tillträdde Sveriges första integrationsminister och ersatte då invandringspolitikerna med integrationspolitik.² Studier menar tydligt på att immigranter för närvarande anses vara i högre grad integrerade i samhällen då de har arbetssysselsättning och aktivt bidrar till samhällsutvecklingen.³ Detta har visat sig vara ett inte helt problemfritt förhållande då det till stor del är beroende av den svenska arbetsmarknadens tillstånd och i vidare led även den allmänna världskonjunkturens. En inte minst sagt både föränderlig och osäker grund att stå på.

¹ SOU 1999:68. Betänkande av Informationsutredningen om brandkatastrofen i Göteborg. *Katastrofbranden i Göteborg*

² Carlson, Benny. Tobias Schölin & Gabriela Galvao. Fyra nyanser av grått: Integration, mainstreaming, likabehandling och riktade åtgärder i EU, Sverige och sju andra länder. *MIM Working Paper Series* 14 Nr. 4 (2014), s. 5

³ Burgoon, Brian. Immigration, Integration, and Support for Redistribution in Europe. *World Politics* 66 Nr. 3 (2014), s. 398f

1.1 Problemformulering

I debattartikeln ”Nyanländas etablering i Sverige ska reformeras”, publicerad den 19 februari år 2015 på Dagens Nyheters hemsida, presenterar Sveriges regering åtgärder för hur de ska kunna ”komma till rätta med bristerna i politiken för nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället.”⁴ Bristerna är bland annat kommuners avsaknad av ansvarstagande för mottagande och svårigheter för immigranter att få sin kompetens validerad. Vidare konstateras att insatser vilka under tidigare år erbjudits immigranter inte har varit tillräckligt anpassade för deras förutsättningar och behov. Debattartikeln meddelar att regeringen nu kommer att utveckla ett nytt etableringspaket fokuserat kring fyra olika reformområden. Hos denna förnyade inriktning i svensk integrationspolitik slås det fast att civilsamhället har en ”nyckelroll”.⁵

Regeringens nya integrationsåtgärder skulle alltså innebära att civilsamhället kommer att få en större betydelse för immigranternas etablering i samhället och på arbetsmarknaden. Emellertid presenteras inga konkreta förslag på hur arbetet med att uppnå denna nya målsättning skulle kunna se ut rent praktiskt. Debattartikeln omnämner endast att civilsamhället ska ”ges stöd”.⁶ Den sista och avslutande meningen i regeringens inlägg på Dagens Nyheters hemsida lyder storslaget ”gemensamt ska vi utveckla vårt land”⁷, vilket antyder att reformen rörande den nya integrationspolitiken kommer att innebära utökade samarbeten mellan offentlig sektor och civilsamhälle. Hur önskan att skapa och utveckla samverkan mellan aktörer på statlig, regional och lokal nivå ska realiseras presenteras dock inte.

Debattartikeln ”Nyanländas etablering i Sverige ska reformeras” väcker många frågor. Hur kan integrationsarbete se ut på kommunal nivå och vad gör egentligen civilsamhället för integrationen? Finns det en samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhället i dagsläget? Vad kan visa sig vara problematiskt med regeringens nya strävan att inleda samarbeten med det svenska civilsamhället?

Målet med denna studie är att söka svar på några av de frågor som väckts efter läsningen av regeringens debattartikel. För att kunna uppnå denna målsättning kommer en fallstudie med avsikt att granska integrationsarbete och dess utvecklingsmöjligheter att genomföras på lokal nivå

⁴ Löfven, Stefan. Åsa Romson, Gustav Fridolin & Ylva Johansson. Nyanländas etablering i Sverige ska reformeras. *Dagens nyheter*. 2015-02-19.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

i Nässjö kommun. Denna är relativt liten både i storlek och befolkningsmängd, men upplever sedan en lång tid tillbaka en stor inflyttning av immigranter. Behovet av integration är således betydande och det existerar i dagsläget ett flertal aktiva integrationsaktörer i kommunen. I detta fall koncentreras studien till att inbegripa sammanlagt sex stycken utvalda integrationsaktörer från både civilsamhälle och offentlig sektor.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att kartlägga integrationsarbete i Nässjö kommun, samt att identifiera viktiga faktorer rörande en eventuell samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhälle i densamma.

- Hur arbetar de utvalda aktörerna med integration i Nässjö kommun?
- På vilket sätt samarbetar de utvalda aktörerna i dagsläget kring integration med civilsamhälle och offentlig sektor i Nässjö kommun?
- Hur ser de utvalda aktörerna på en eventuell integrationssamverkan mellan aktörer inom civilsamhälle och offentlig sektor i Nässjö kommun?

1.3 Avgränsningar

De utvalda aktörerna i denna studie riktar inte sina verksamheter först och främst till endast en etnicitet.

I Nässjö kommun finns det ytterligare ett antal aktörer inom det civila samhället vars verksamheter riktar sig till att ta emot immigranter och verka för deras integration i samhället. Däremot riktas dessa verksamheter i stort till människor av en viss etnicitet. För denna studie togs beslutet att studera aktörer vars målgrupper för verksamheterna kan vara av olika etniska ursprung.

Endast en kommun ingår i denna studie.

Med avsikt att utföra en djupgående undersökning valdes Nässjö kommun som studieobjekt. Då Nässjö har en stor inflyttning av immigranter är behovet av etablering och integration stort, kommunen är därmed ett högst relevant val för denna studie. Inflyttningen har dessutom pågått under många år, sannolikt finns det således många erfarenheter att ta del av. Situationen i en kommun av större storlek hade troligtvis varit svår att, under den korta period undersökningen utfördes, överblicka och i ett senare skede göra korrekta konstateranden. Vidare hade en

kommun i mindre storlek antagningsvis inte haft tillräckligt många integrationsaktörer för att kunna utföra denna studie på ett tillräckligt bra sätt.

Denna studie kommer inte att redogöra för en specifik integrationsdefinition.

Motiveringen till denna avgränsning grundar sig i att det i dagsläget inte existerar en nationell definition av vad integration innebär och när den skulle vara fullständig. Valet föll istället på att försöka utröna vad de utvalda aktörerna anser att integration är samt att endast kort redogöra för att det inom begreppet integration finns olika typer av inriktningar.

1.4 Definitioner av begrepp

Civilsamhälle eller det civila samhället – Den del av samhället där verksamheter bedrivs utan direkt statlig inblandning. Aktörer inom denna indelningsgrupp inbegrips exempelvis av individer, välgörenhetsorganisationer, privata stiftelser, religiösa samfund, idrottsföreningar och hembygdsföreningar.

Immigrant – Syftar till en person vilken har flyttat till Sverige från ett annat land. Detta begrepp används istället för invandrare, men har samma innebörd.

Integration – För närvarande existerar många varierande definitioner av detta begrepp. Denna studie kommer således inte att försöka ge en enskild innebörd av integration, däremot kommer det i korthet på vissa ställen att presenteras olika uppfattningar om dess innebörd.

Offentlig sektor – Skattefinansierad verksamhet vilken bedrivs för allmänhetens räkning. Den är underställd exempelvis stat, landsting och kommuner. Verksamheter inom den offentliga sektorn är bland annat utbildning, försvar, infrastruktur, rättsväsende och vård och omsorg.

Samverkan – Resultatet av samordning och samarbete. Det är ett gränsöverskridande samarbete mellan olika aktörer där det finns gemensamma mål för vad, hur, när och varför något ska ske samt i en enighet om vem eller vilka som ska utföra aktiviteten.

Verksamhet – En samling aktiviteter anordnade av bland annat organisationer, föreningar eller förvaltningar. Verksamheter bedrivs ofta med målsättning att ge visst resultat.

2 Tidigare forskning

De senaste åren har migrationen i världen ökat markant och trenden ser ut att fortsätta även under kommande år. Nästan alla världens länder påverkas i olika utsträckningar av migrationen, antingen genom att vara sändarland, mottagarland eller bådadera. Sändar- och mottagarländer är de nationer människor migrerar från respektive till. Migration kan under olika tidsperioder påverka länder på olika sätt och har genom historien visat på stora fördelar för mottagarlandet, inte minst på det ekonomiska planet. Khalid Koser skriver i boken ”International migration – a very short introduction” att ”migrants are often the most entrepreneurial and dynamic members of society; historically migration has underpinned economic growth and nation-building and enriched cultures.”⁸ Detta gäller främst immigranter som kommit till ett mottagarland av andra skäl än asyl. Immigration kan å andra sidan innebära vissa svårigheter för ett mottagarland. Somliga immigranter kan på grund av upplevda trauman eller svårigheter, exempelvis i samband med resan till mottagarlandet, vara i stort behov av stöd och hjälp. Andra upplever att integrationen i mottagarlandet är en svår process.⁹

I Sverige diskuteras främst två typer av integration: ekonomisk och sociokulturell. Ekonomisk integration definieras ofta som uppvisande av engagemang och bidragande på arbetsmarknaden och inbetalning av skattemedel till de statliga finanserna. Sociokulturell integration definieras istället som assimilation av en nationell identitet. I Sverige kan det exempelvis vara att lära sig svenska till den grad att språket blir ett arbetsredskap¹⁰ eller att identifiera sig med den demokratiska samhällsstrukturen.¹¹ Tidigare studier menar tydligt på att immigranter anses vara i högre grad integrerade i samhällen om de har arbetssysselsättning och aktivt bidrar till samhällsutvecklingen. Att identifiera sig med, och införlivas i, rådande nationella kulturer anses vara av lägre betydelse. Utifrån allmänhetens uppfattning är därmed en ekonomisk integration av större betydelse än sociokulturell integration.¹²

⁸ Koser, Khalid. *International migration – a very short introduction*. New York: Oxford University Press Inc., 2007, s. 1

⁹ Ibid.

¹⁰ Löden, Hans. Swedish, Being or Becoming – Immigration, National Identity and the Democratic State. *International Journal of Social Sciences* 3 Nr. 4 (2008), s. 260

¹¹ Voyer, Andrea. Notes on a cultural sociology of immigrant incorporation. *American Journal of Cultural Sociology* 1 Nr. 1 (2013), s. 34

¹² Burgoon. Immigration, Integration, and Support for Redistribution in Europe, s. 398f

Oavsett allmänhetens uppfattning om när en immigrant är integrerad eller ej har denne rätt att utvecklas och integreras inom både ett ekonomiskt och sociokulturellt plan. Detta enligt Förenta Nationernas konvention om de mänskliga rättigheterna. Artikel 22 i denna slår fast att:

Var och en har, i egenskap av samhällsmedlem, rätt till social trygghet, och är berättigad till att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som krävs för hävdandet av hans eller hennes människovärde och utvecklingen av hans eller hennes personlighet, förverkligas genom nationella åtgärder och mellanfolkligt samarbete i enlighet med varje stats organisation och resurser.¹³

Europeiska Unionen, *EU*, har sammanställt elva grundprinciper för integration. Alla EU-länder, Sverige inkluderat, ska använda dessa som underlag för nationernas integrationsarbeten. Grundprinciperna tar exempelvis upp hur immigranterna, har rätt till sysselsättning; ska ges samma möjligheter till varor och tjänster som övriga invånare och att integrationspolitiken ska integreras i alla relevanta politikområden. Den första grundprincipen konstaterar att ”integration är en dynamisk dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående mellan alla invandrare och invånare i medlemsstaterna”.¹⁴

Integrationsrådet i Jönköpings län ger, i sammanställningen ”Strategi för integrationsarbetet i Jönköpings län 2015–2020”, exempel på hur de sociala och kulturella rättigheterna på lokal nivå inte alltid fungerar trots konventionen om mänskliga rättigheter. Den beskriver även hur Jönköpings län bör arbeta utefter EU:s grundprinciper. Integrationsrådets sammanställning berättar att andelen personer födda utanför Norden har ett betydligt lägre socialt och kulturellt deltagande än personer födda i Sverige. De saknar dessutom både praktiskt- och emotionellt stöd i allt högre grad än personer födda i Sverige.¹⁵ Ett av områdena i integrationsstrategin heter ”Social sammanhållning” och den inkluderar bland annat en strategi för hur socialt och kulturellt deltagande ska kunna öka via skapandet och utvecklandet av mötesplatser, alltså verksamheter där dialog och integration kan fortgå. Integrationsrådet motiverar sin strategi för Jönköpings län med en överenskommelse från Regeringen, Statens Kommuner och Landsting och civilsamhället. Denna säger att:

Mötesplatserna behöver utgå ifrån människors olika behov. Människor hittar gemenskap i religionen, kulturen, politiken eller något annat. Mötesplatserna utgör arenor där behov kan mötas praktiskt i verkligheten. Mötesplatserna kan se olika ut och bäras av olika slags

¹³ Regeringskansliet. *FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter*. 2011, s. 7

¹⁴ ESF. *Sammanfattning EU:s elva grundprinciper för integration*. u.å.

¹⁵ Wollmar, Alexandra. *Strategi för integrationsarbetet i Jönköpings län 2015-2020*. 2015, s. 25

organisationer. De kan därför vara en arena för alla de organisationer, myndigheter, företag och enskilda som kan och vill göra en insats. Mötesplatser kan också vara en arena för många aktörers samverkan. [...] Oavsett vem som driver en mötesplats ska den ha en genomtänkt idé om hur ömsesidiga möten skapas och kunskap om de kulturer som möts.¹⁶

Att skapa mötesplatser i samhället är alltså av stor vikt för integrationen mellan immigranter och invånare. I rapporten "Integrationsarbete i civilsamhället" presenteras en studie där tolv frivilligorganisationer, vilka genom att bland annat skapa mötesplatser arbetar för att främja integrationsarbetet på olika ställen i Sverige, ingått. Det diskuteras mycket i studien kring huruvida de olika aktiviteterna organisationerna erbjuder är avantgarde, ersättande, kompletterande eller har en alternativ roll i samhället och om aktiviteterna kan fungera som en länk mellan invånare och det offentliga.¹⁷ Avantgarde innebär att en frivilligorganisation påbörjar en aktivitet med målet att offentlig sektor vid ett senare skede tar över aktiviteten. Motsatsen blir när en organisation arbetar ersättande och har i uppdrag och målsättningen att ta över en aktivitet eller verksamhet från den offentliga sektorn. En kompletterande verksamhet kan en organisation starta självmant eller på uppdrag av den offentliga sektorn och innebär att civilsamhället arbetar med sådant som den offentliga sektorn inte själva gör. Ett alternativ till en aktivitet eller verksamhet innebär att det sker en konkurrens mellan offentlig sektor och civilsamhälle då de båda erbjuder liknande verksamheter till en och samma målgrupp.¹⁸ Studien konstaterar att de olika frivilligorganisationerna anser tillgången till heterogena sociala nätverk och goda sociala relationer vara de viktigaste faktorerna för framgångsrik integration. Den redogör även för hinder och svårigheter organisationerna upplever i integrationsarbetet. Bland annat nämns vissa myndigheters strikta regler och att det hos andra myndigheter verkar finnas en naiv tilltro till framförallt asylsökandes arbetsförmåga. Vidare existerar dessutom hinder rörande personlig ekonomi, geografiska avstånd, språkmässiga svårigheter eller kulturella olikheter.¹⁹ Studien belyser också svårigheten för både civilsamhället och den offentliga sektorn att arbeta med integration då det inte finns en generellt accepterad definition av vad integration innebär. Sverige kritiserar i studien för att föra en assimilerande politik vilken smittar av sig på befolkningens människosyn och organisationers arbetssätt.²⁰ De intervjuade i studien redogör för en mängd olika områden vilka för dem kan ingå i integration, det handlar om allt ifrån att immigranten ska känna trygghet,

¹⁶ Wollmar. *Strategi för integrationsarbetet i Jönköpings län 2015-2020*, s. 25

¹⁷ Socialstyrelsen. *Integrationsarbete i civilsamhället*. 2008, s. 7f

¹⁸ Socialstyrelsen. *Integrationsarbete i civilsamhället*, s. 17f, 71

¹⁹ Ibid, s. 54f

²⁰ Ibid, s. 21f

tillit och tillhörighet, till att kunna språket, ha sociala kontakter och medverka i gemensamma ceremonier.²¹ För att civilsamhället och den offentliga sektorn ska kunna arbeta integrerande krävs en förståelse för vad verksamheterna själva inkluderar i definitionen samt att de har vetskap om vad de medverkande i aktiviteterna anser är integration.²²

I rapporten ”Svenska kommuners behov av invandring” utgår studien ifrån Sveriges förändrande demografi i städer och tätorter. Syftet är att visa hur viktigt det är för kommuner att skapa en attraktiv och trygg miljö vilken kan locka fler immigranter att flytta dit. Studien menar att det funnits en förhoppning hos många kommuner om att immigranter skulle komma och erbjuda dem sina kunskaper och erfarenheter till nytta för kommunerna. Studien kommer fram till att det istället krävs ett nytt tänk där kommuner lockar immigranter med goda möjligheter till integration och utbildning, bra boenden och tillgång till att utöva sina religioner.²³ Språkundervisning innebär för många kommuner en stor svårighet. För att kunna sträva mot integration i en kommun bör förutsättningar, såsom bra resurser till verksamheter, tillräckligt ekonomiskt stöd och tillgång till lärare, finnas för att språkundervisning ska fungera. Studien menar att integrationsarbete kan kosta kommuner mycket pengar till en början, men att det med tiden resulterar i minskad arbetslöshet, ökat skatteinflöde och minskade sociala kostnader.²⁴ Det krävs även nationella förändringar, men för att öka integrationen i en kommun är det viktigt att civilsamhället och näringslivet hjälper till och försöker skapa en attraktiv kommun att leva i. ”Integreringen av invandrarna i en kommun fungerar bara om kommunens invånare är delaktiga och stödjer processen.”²⁵

I Riksrevisionens granskning ”Staten och det civila samhället i integrationsarbetet” är syftet att svara på om ”staten har lyckats undanröja hinder och skapat förutsättningar för det civila samhällets medverkan i de statliga insatser vilka syftar till mottagande, etablering och integration av nyanlända på arbetsmarknaden och i samhället i stort.”²⁶ Enligt regeringen måste integrationsfokus finnas med inom relevanta politikområden och framför allt hos ett stort antal aktörer, då bland annat hos civilsamhället. Riksrevisionen bedömer att det finns en ambition om

²¹ Socialstyrelsen. *Integrationsarbete i civilsamhället*, s. 50

²² Ibid, s. 30

²³ Hojem, Petter. *Svenska kommuners behov av invandring – En studie om demografisk utmaning och invandringens möjligheter*. FORES. 2010, s. 1f

²⁴ Ibid, s. 23f

²⁵ Ibid, s. 27

²⁶ Riksrevisionen. *Staten och det civila samhället i integrationsarbetet*. Etablering och Integration. RiR 2014:3. Stockholm: Riksrevisionen, s. 9

att på olika sätt involvera civilsamhället i statens integrationsarbete, men att denna inriktning ännu inte har resulterat i civilsamhällets fullständiga deltagande. ”Genom att delta i det civila samhällets verksamhet kan etablering och integration underlättas, samtidigt som det kan ge den nyanlända stöd, nätverk och kontakter.”²⁷ Integrationsarbete bör genomsyra både statlig och lokal nivå. Vidare krävs att olika aktörer inom de olika nivåerna har vilja, kunskap och resurser för att kunna verka för integration samt att det finns ett flertal aktörer vilka kan arbeta på olika sätt men mot samma mål. På kommunal nivå innebär detta att den offentliga sektorn skulle kunna förses med större möjligheter till samverkan med andra aktörer för att på så sätt förbättra immigranternas etablering i samhället.²⁸ Det civila samhället uppmärksammar ofta existerande behov i närområdet och försöker då skapa verksamheter för att komplettera det arbete staten eller kommuner inte lyckas åstadkomma. Riksrevisionen drog i granskningen slutsatsen att civilsamhällets verksamheter i allt högre grad fungerar kompletterande snarare än ersättande till annan statlig eller kommunal verksamhet.²⁹ Civilsamhället erbjuder i större grad en annan typ av bemötande än det statlig eller kommunal verksamhet kan ge och har i vissa fall även möjligheter att på ett bredare plan möta och hjälpa människor vilka söker sig till verksamheterna.³⁰ Några av de verksamheter civilsamhället bedriver finns bland annat inom arbeten, mötesplatser, språk och utbildning. Civilsamhällets roll inom dessa och flera andra områden anser regeringen ha betydelse för Sverige både inom integrationsområdet men även generellt.³¹ I regeringsförklaringen från 2006 förklaras den politiska utgångspunkten för regeringens arbete med det civila samhället:

Grunden för trygghet och gemenskap [skapas] i ett starkt civilt samhälle såsom föreningsliv, idrottsrörelser, kyrkor, samfund, och ideella organisationer. Solidariteten i de offentliga välfärdssystemen är ett komplement till ett samhälle som i högre grad präglas av medmänsklighet, ansvarstagande och idealitet. Ett starkt civilt samhälle är också grunden för en stark demokrati. Ett ökat samarbete mellan den offentliga, privata och ideella sektorn är nödvändigt för att utveckla vårt samhälle.³²

En stor svårighet för att staten och kommuner ska kunna samarbeta integrationsfrämjande med civilsamhället är att de förstnämnda i dagsläget inte har någon uppfattning om storleken hos den potential civilsamhället har som integrationsaktör. Då det ännu inte gjorts någon nationell kartläggning över civilsamhällets integrationsverksamhet, eller antalet organisationer, är det

²⁷ Riksrevisionen. *Staten och det civila samhället i integrationsarbetet*, s. 9

²⁸ Ibid, s. 22ff

²⁹ Ibid, s. 10

³⁰ Ibid, s. 27

³¹ Ibid, s. 35

³² Ibid, s. 27

fortsatt omöjligt för stat och kommun att korrekt uppskatta civilsamhällets verkliga potential. Vidare nämns, även i den här granskningen, svårigheterna med avsaknaden av en generell definition av integration och integrationsarbete vilken är avgörande för att vägen mot målet ska bli effektiv.³³

2.1 Teoretiskt ramverk kring Collaborative Governance

I och med Sveriges inträde i EU år 1995 kom förutsättningarna för den svenska demokratin att ändras. Bland de olika följande förändringarna skedde en skiftning gentemot ett tydligare flernivåstyre. Beslutsfattande, vilket tidigare hade skett på nationell nivå, kom i stor utsträckning istället att förflyttas till EU-nivå. Vidare kom även den så kallade ”subsidiaritetsprincipen” att införas i Sverige, denna tillämpas inom hela EU-samarbetet. I korthet går denna princip ut på att beslut, i den utsträckning det är möjligt, ska fattas nära ett lands invånare. Detta skifte har lett till att politiska beslut numera fattas på flera olika nivåer: internationell, nationell, regional, kommunal och lokal.³⁴ En följd av detta blev att Sverige i allt större utsträckning kom att börja implementera så kallade governance-teorier i den allmänna samhällsstyrningen. Denna trend hade sin början under 1990-talet då landets kommuner började söka samarbeten med övriga samhällsaktörer för att lösa gemensamma problem och utmaningar.³⁵

Det teoretiska ramverk vilket har valts ut för denna studie har inte någon känd koppling till de planer på utökad samverkan Sveriges regering nämner i debattartikeln på Dagens Nyheter. Ramverket som används är en variant på governance-styrning och bedöms ha stor relevans och potential för denna studies målsättning att identifiera viktiga samverkansfaktorer. Huruvida detta ramverk kommer att implementeras i framtiden eller om det ens finns planer på något sådant är då denna studie genomförs okänt.

Under de senaste två årtiondena har en governance-inriktning vid namn ”collaborative governance” utvecklats. Tanken med denna strategiska styrelseform är att sammanföra olika ”stakeholders” från civilsamhälle och offentliga institutioner för att, via gemensamma kommunikationskanaler, inleda samarbeten grundade i enhetliga beslutsfattanden.³⁶ Stakeholders

³³ Riksrevisionen. *Staten och det civila samhället i integrationsarbetet*, s. 33

³⁴ Proposition 2001/02:80. *Demokrati för det nya seklet*, s. 111

³⁵ Mörck, Johan. *Det kommunala ledarskapets praktik genom samverkan och nätverk – Ett gränslöst ledarskap?*. Örebro Universitet. 2002, s. 2

³⁶ Ansell, Chris & Alison Gash. Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory* 18 Nr. 4 (2008), s. 543

är den term vilken används för deltagare i denna samverkansprocess, härnäst kommer ”intressenter” att användas istället. I en artikel, producerad av Chris Ansell och Alison Gash vid University of California, jämfördes 137 studier från olika delar i världen med målsättning att analysera och utvärdera effektiviteten hos denna samverkansstrategi. I sin text definierar Ansell och Gash collaborative governance som:

A governing arrangement where one or more public agencies directly engage non-state stakeholders in a collective decision-making process that is formal, consensus-oriented, and deliberative and that aims to make or implement public policy or manage public programs or assets.³⁷

I texten betonas sex stycken kriterier för att denna definition ska kunna fungera. Inledningsvis ska forumet för beslutsfattande initieras av antingen myndigheter eller institutioner, icke-statliga aktörer ska vara deltagare i forumet. Deltagarna ska aktivt engageras i beslutsfattande och inte enbart bli konsulterade av myndigheter rörande aktuella ämnesfrågor. Vidare ska forumet arrangeras formellt och möten ska ske kollektivt. Även om det inte uppnås i praktiken ska forumet för samverkan ha som målsättning att alla beslut fattas i samförstånd. Avslutningsvis ska fokus hos samverkan ligga på antingen ”public policy” eller på ”public management”.³⁸

I den sammanställning Ansell och Gash presenterar drar de tio stycken slutsatser kring hur processen bör styras utifrån de olika förutsättningar tilltänkta intressenter har. Slutsatserna beskriver även avgörande villkor för huruvida collaborative governance kan vara en implementerbar samverkansstrategi eller ej. De tio slutsatserna berör bland annat: eventuella utgångslägen; potentiell historik av motsättningar och tidigare samarbeten; samverkansprocessen i sig självt; beslutsamheten hos intressenter att delta i processen och betydelsen av att sätta upp delmål.³⁹ Det teoretiska ramverket säger att:

- Om betydande makt- eller resursobalanser existerar mellan intressenter, i en sådan utsträckning att viktiga intressenter inte kan delta på ett meningsfullt sätt, behöver åtaganden för att förstärka deras positioner inom samverkansarbetet inkluderas.⁴⁰

³⁷ Ansell. *Collaborative Governance in Theory and Practice*, s. 544

³⁸ Ibid, s. 544f

³⁹ Ibid, s. 550f

⁴⁰ Ibid, s. 551f

- Om alternativa forum eller tillvägagångssätt existerar, i en sådan utsträckning att intressenter kan nå sina mål på egen hand, kommer collaborative governance endast att fungera om intressenter uppfattar att de i hög grad är ömsesidigt beroende.⁴¹
- Förutsättningen för ett ömsesidigt beroende kan avgöras av att forumet för samverkan är knutet till ett specifikt forum eller tillvägagångssätt. Initiativtagare till denna samverkanstrategi måste då vara villiga att i förväg få alternativa forum och tillvägagångssätt att respektera de överenskommelser vilka blir resultaten av samverkansprocessen.⁴²
- Om det mellan intressenter finns en historik av motsättningar kommer collaborative governance sannolikt inte att lyckas om det inte antingen: vidtas åtgärder för att komma till rätta med de låga nivåerna av socialt kapital och förtroende dem emellan, eller att det finns en hög grad av ömsesidigt beroende.⁴³
- I en situation där förtroendenivån är låg och antalet konflikter är många, men maktdistributionen mellan intressenterna är relativt jämställd och de har incitament att delta kan collaborative governance bli framgångsrik genom att de förlitar sig på assistans ifrån en ärlig och rättvis medlare de känner förtroende för och kan acceptera.⁴⁴
- Där maktdistributionen är ojäm och incitamenten för att delta är svaga eller olika kommer collaborative governance med högre sannolikhet att bli framgångsrik om det finns en ”naturlig” ledare vilken redan i början av processen kan få det förtroende och den respekt som krävs. Denna typ av ”naturliga” ledare uppstår inom gemenskapen av intressenter och tillgången till sådana ledare är sannolikt starkt beroende av lokala omständigheter.⁴⁵
- Om det sedan tidigare existerar stora motsättningar bör intressenter eller beslutsfattare planera in tid för förtroendeskapande. Om det inte går att avsätta medel för nödvändiga kostnader eller för den tid som krävs till detta bör inte collaborative governance försöka implementeras.⁴⁶

⁴¹ Ansell. *Collaborative Governance in Theory and Practice*, s. 553

⁴² Ibid, s. 553

⁴³ Ibid, s. 553f

⁴⁴ Ibid, s. 555

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid, s. 559

- Även om collaborative governance skulle vara en beordrad samverkansstrategi är det fortfarande nödvändigt att uppnå ett tillstånd där alla intressenter har individuella incitament att delta i samverkansprocessen.⁴⁷
- Strategier inom collaborative governance lämpar sig särskilt väl i situationer där kontinuerligt samarbete krävs.⁴⁸
- Om det sedan tidigare existerar stora motsättningar, och ett långsiktigt engagemang till förtroendeskapande är nödvändigt, är det särskilt avgörande att skapa delmål vilka under samverkansprocessens resa mot slutmålet resulterar i små ”vinster”. Kan beslutsfattare eller intressenter under dessa förhållanden inte förutse sådana små vinster bör de antagligen inte välja denna strategi för att uppnå samverkan.⁴⁹

I sin slutsats konstaterar Ansell och Gash att de tre olika huvudpelarna, vilka är avgörande för att collaborative governance ska fungera framgångsrikt, är: tid, förtroende och ömsesidigt beroende. De betonar att eventuella användare bör ha med alla dessa tre i sina beräkningar innan försök att implementera denna samverkansstrategi påbörjas. Då collaborative governance kan vara en tidskrävande process lämpar sig oftast inte strategin för situationer i behov av snabba beslutsfattanden. Normalt sett visar det sig att låga nivåer av förtroende eller ömsesidigt beroende intressenter emellan för det mesta leder till problem i gemensamma beslutsprocesser. Emellertid kan det i vissa fall vara så att den relativa styrkan i den ena av dessa två pelare kan vara till nytta för bristen i den andra. Exempelvis kan ett högt ömsesidigt beroende leda till att ett inledningsvis lågt förtroende kan utvecklas och med tidens gång komma att växa sig större. Ansell och Gash nämner i sin artikel att de ser sitt arbete som ett bidrag till ett i framtiden fullt utvecklat teoretiskt ramverk för collaborative governance. De anser att deras studie kan vara en bas för vidare empiriskt testande och fortsatt teoriutveckling.⁵⁰

We regard this article as offering a contingency “theory” in the sense that it offers a framework for organizing a series of contingent propositions and cause-and-effect relationships. Our claim is not that it is a complete or fully worked out set of propositions or causal relationships but rather that it provides a basis for further empirical testing and theory elaboration.⁵¹

⁴⁷ Ansell. *Collaborative Governance in Theory and Practice*, s. 560

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Ibid, s. 561

⁵⁰ Ibid, s. 562f

⁵¹ Ibid, s. 562

3 Metod

Syftet med denna studie var att kartlägga integrationsarbete i Nässjö kommun, samt att identifiera viktiga faktorer rörande en eventuell samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhälle i densamma. Då målsättningen var att söka och presentera djupgående redogörelser, i detta fall förhållanden och erfarenheter inom integrationsarbete i en specifik kommun, avsågs denna studie att genomföras som en beskrivande fallstudie.⁵² För insamlingen av nytt empiriskt material bedömdes kvalitativa semistrukturerade intervjuer vara den bäst lämpade metoden. Intervjufrågorna anpassades på ett sådant sätt att alla aktörer inom civilsamhället skulle kunna svara på allt i intervjuerna.⁵³ De frågor Nässjö Lärcenter fick besvara var i stort sätt identiska med de frågor civilsammansaktörerna fick, dock var dessa aningen korrigerade eftersom Lärcenter representerade den offentliga sektorn i Nässjö kommun.⁵⁴ Insamlingsmetoden inbjuder både informanter och intervjuare att vara flexibla under intervjuens genomförande, den hjälper dessutom till i skapandet av en intervjumiljö med bra kommunikationsflyt och ger utrymme för öppna kommentarer och utförliga svar.⁵⁵

Till denna studie valdes informanter utifrån en form av snöbollsteknik.⁵⁶ I ett tidigt inledningsskede kontaktades doktorandstudenten Alexander Lowejko. Han höll då på att skriva en avhandling vilken behandlar svenska kommuners ansvar för flyktingmottagande. Alexander bedömdes besitta intressant bakgrundsinformation och ett relevant kontaktnät. Kontakten med honom visade sig vara av stor betydelse för denna studie och resulterade i ett flertal rekommendationer bland annat vad gällde potentiella informanter. Utöver detta identifierades ytterligare ett antal informanter via olika hemsidor eller informationsblad. Den grupp av aktörer denna studie slutligen valde att fokusera på utgjordes av kyrkor, föreningar och en kommunal instans i Nässjö. Civilsamhället kom att representeras av följande fem aktörer: CEFAIA, Medborgarskolan, Missionskyrkan, Studieförbundet Vuxenskolan och Svenska kyrkan. Utöver dessa fem representerades den offentliga sektorn i Nässjö kommun av Nässjö Lärcenter då de innehar det övergripande ansvaret för integrationsarbete i kommunen. En representant från varje

⁵² Denscombe, Martyn. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Upplaga 2:5. Lund: Studentlitteratur, 2009, s. 59

⁵³ Se bilaga 1.

⁵⁴ Se bilaga 2.

⁵⁵ Denscombe. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, s. 234f

⁵⁶ Ibid, s. 38

aktör intervjuades och den information de delgav avsågs spegla respektive aktörs perspektiv på sitt integrationsarbete.

Det var av stor vikt att informanterna kände förtroende för intervjuarna så att de inte skulle känna sig obekväma och därmed eventuellt vara restriktiva med den information de avsågs delge. Vidare spelade detta roll då informanterna ville fås att avstå från att ge svar de trodde att intervjuarna önskade att få på sina frågor.⁵⁷ Informanterna kontaktades i god tid för att bestämma tid och plats för intervjuerna. Intervjuarna skickade i samband med detta även ut ett informationsbrev⁵⁸ via e-post för att skapa tillit till denna studie samt för att uppfylla kraven kring gällande forskningsetiska regler.⁵⁹ Brevet innehöll kort information om författarna till denna studie, dess syfte och en presentation om hur materialet skulle komma att användas. Det förklarades också att deltagandet i denna studie var helt frivilligt; att det fanns möjlighet att närsomhelst avbryta sitt deltagande och att intervjuerna avsågs spelas in i syfte att bättre kunna redogöra för insamlad information. De inspelade intervjuerna skulle i efterhand transkriberas för att underlätta efterföljande analys.⁶⁰ Till författandet av informationsbrevet användes en vedertagen mall för att säkerställa att viktiga avsnitt inkluderades.⁶¹ I den händelse av att intervjuerna kunde beröra känsliga frågor författades även ett skriftligt samtycke vilket varje informant skulle få skriva under.⁶² Förtydligande om intervjuens syfte, att den var frivillig och hur informationen skulle komma att användas berördes ytterligare en gång precis innan det att intervjuerna inleddes.⁶³ Balansgången mellan att skapa förtroende och att behålla sin yrkesroll som intervjuare fanns med i åtanke under genomförandet av intervjuerna.⁶⁴

Under intervjuerna agerade en av författarna intervjuare medan den andre antecknade inslag vilka inte skulle gå att utläsa i enbart en bandinspelning. Denna uppdelning gjordes dels med avsikt att, för informanten, minimera potentiellt förvirrande element under intervjun och dels för att den efterföljande transkriberingen inte skulle bli mer komplicerad än nödvändigt. Uppdelningen gjorde det dessutom enklare för intervjuaren att: fokusera på samtalet med informanten och försöka notera motsägelser; registrera svar av relevans eller uppmärksamma ämnen vilka

⁵⁷ Denscombe. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, s. 245

⁵⁸ Se bilaga 3.

⁵⁹ Denscombe. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, s. 196

⁶⁰ Ibid, s. 197, 259

⁶¹ Ibid, s. 198ff

⁶² Ibid, s. 198

⁶³ Ibid, s. 255

⁶⁴ Hjerm, Mikael. Simon Lindgren & Marco Nilson. *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Upplaga 2. Falkenberg: Författarna och Gleerups Utbildning AB, 2014, s. 151

eventuellt undveks av informanterna.⁶⁵ För att inleda intervjuerna på ett bra sätt handlade inledande frågor om grundläggande information såsom namn på den aktuella verksamheten, hur många anställda det fanns och vilka målgrupperna var. Vissa av informanterna började redan då att beröra svar till senare intervjufrågor, vilka exempelvis handlade om samarbeten med andra aktörer och upplevda utmaningar i sina integrationsarbeten. Andra informanter fick intervjuaren guida mer under samtalet för att, med hjälp av korta kommentarer eller följdfrågor, få svar på sina frågeställningar. När bakgrundsfrågorna hade ställts och den intervjuade vant sig vid inspelningsutrustningen ställdes frågor av mer ingående karaktär. Innan det att intervjuerna med informanterna påbörjades granskades intervjufrågorna av utomstående parter för att säkerställa att de var relevanta för denna studies syfte och frågeställningar samt att de inte var ledande.⁶⁶ I slutet av varje intervju ställdes frågan om det var någonting mer den intervjuade ville tillägga, detta för att låta informanterna få en chans att ändra eller lägga till något i sina svar.⁶⁷

Samtliga intervjuer ägde rum under april och maj månad år 2015 på de mötesplatser informanterna själva valde. Det blev på informantens kontor eller arbetsplats. Intervjuerna var alla mellan 35–50 minuter långa.⁶⁸

Då den passar bra vid analyser av kvalitativa intervjuer användes analysmetoden ”The constant comparative method”. Analysen innebär, vilket namnet på metoden antyder, en ständig jämförelse av teman och mönster vilka kan identifieras i det insamlade material.⁶⁹ De transkriberade intervjuerna kodades⁷⁰ och tematiserades⁷¹ för att slutligen summeras⁷² i denna studies resultatkapitel.

3.1 Metodreflektion

Denna studies användande av semistrukturerade intervjuer gav bra resultat i förhållande till dess syfte och frågeställningar. Resultatet hade eventuellt sett annorlunda ut om andra metoder för insamlande av empiriskt material och analys använts för att besvara frågeställningarna.⁷³ Om enkätundersökning istället hade använts hade denna studie sannolikt kunnat presentera

⁶⁵ Hjerm. *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*, s. 256f

⁶⁶ Ibid, s. 156f

⁶⁷ Denscombe. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, s. 257

⁶⁸ Ibid, s. 252

⁶⁹ Hjerm. *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*, s. 33

⁷⁰ Ibid, s. 45–61

⁷¹ Ibid, s. 62–72

⁷² Ibid, s. 73–86

⁷³ Ibid, s. 418

information från ett större antal aktörer vilka arbetar med integration i Nässjö kommun. Det hade eventuellt även gått att se större och mer övergripande samband och skillnader mellan olika typer av kyrkor, föreningar och organisationer i kommunen. Däremot hade mer djupgående aspekter och förhållanden rörande integrationsarbete i Nässjö kommun antagligen inte framkommit i lika stor utsträckning. Denna studie hade också kunnat använda sig av intervjuer via e-post och hade då eventuellt fått mer tillrättalagda svar av informanterna. Det hade även varit intressant att bjuda in representanter från de olika aktörerna till en fokusgrupp, för att se hur en diskussion dem emellan hade kunnat utveckla sig. Samtliga metoder har både för- och nackdelar men valet av semistrukturerade intervjuer anses även i efterhand ha varit den mest lämpade insamlingsmetoden för denna studie.

Det är viktigt att ha med i beräkningarna att även om syftet var att få svar utifrån de utvalda aktörerna kan informanternas personliga åsikter haft inverkan på svaren.⁷⁴ Vid några av intervjuerna har informanterna upplevts vara stressade och trötta, vid ett par skedde även korta avbrott vilka kan ha haft inverkan på resten av intervjun. Dessa aspekter har funnits med i beräkningarna vid sammanställningen av resultat-, analys- och diskussionskapitlen. En informant har behövts kontaktas i efterhand för att få ett förtydligande i vad den aktuella aktörens verksamhet bestod av då det inte klargjordes vid tillfället för intervjun.

3.2 Studiens utvalda aktörer

CEFAIA

Projektet Centrum för Fysisk Aktivitet Integration och Arbete, CEFAIA, står i nära samarbete med Nässjö Basket och bedrivs utöver ett flertal frivilliga av tre projektledare för att skapa relationer och aktiviteter för barn och ungdomar. I dagsläget finns olika aktiviteter inom projektet och ett av dessa är ett kricketlag. De två främsta anledningarna till att projektet finns är dels viljan från projektledarna att lära ungdomarna att de kan förändra sin livssituation och dels att det innebär en samhällsekonomisk vinst om immigranterna snabbt kommer in i samhället och känner sig integrerade. Uppskattningsvis har uppåt femhundra personer inom Nässjö kommun indirekt eller direkt påverkats eller deltagit i projektets aktiviteter. Eftersom projektet delvis finansieras av Allmänna Arvsfonden, samt från kommun och privata givare, måste all aktivitet och verksamhet utvecklas på efterfrågan av målgruppen, ungdomar och immigranter. Projektet, vilket är en

⁷⁴ Denscombe. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, s. 245

avknoppning av ett tidigare projekt, är idag inne på sitt tredje och sista år.⁷⁵ Representanten från CEFAIA kommer presenteras som Stefan.

Medborgarskolan

Medborgarskolan finansierar ett integrationsprojekt vilket var tänkt att avslutats efter två år, men som tack vare sin framgång idag är inne på sitt tredje år. Under åren har värdefulla relationer mellan immigranter och invånare, gamla och unga, kvinnor och män utvecklats i projektets olika aktiviteter. De olika studiecirkelarna och aktiviteterna är många, några exempel är körer, sykurs, matlagingskurs, dans och kurs i svenska språket för immigranter. Målet med projektet är att immigranter genom aktiviteter och relationer ska få förståelse för Sverige och komma in i samhället. Hittills har över 70 personer deltagit i olika aktiviteterna i projektet.⁷⁶ Representanten från Medborgarskolan kommer vidare kallas för Maria.

Missionskyrkan

Missionskyrkan i Nässjö har under de senaste fem åren arbetat med integrationsarbete i form av läxhjälp i kyrkans egna lokaler mitt i Nässjö centrum. Syftet med läxhjälpen är att immigranterna ska känna sig hemmastadda i Nässjö, här sker det genom praktisk hjälp och social gemenskap. En gång i veckan har de uttalad tid för läxläsning där en tio-tjugotal frivilliga kommer och hjälper till med allt ifrån grundskoleuppgifter, gymnasieuppgifter och svenska språket. Övrig tid finns det också möjlighet för alla att komma in för att få hjälp med diverse problem. Stiftelsen Majblomman och Studieförbundet Bilda hjälper till med de ekonomiska bitarna i verksamheten och det handlar främst om material och fika. Hur många immigranter som vänder sig till Missionskyrkan är svårt att uppskatta, men det kommer ofta långt fler än de frivilliga hinner med att hjälpa.⁷⁷ Representanten från Missionskyrkan kommer att benämnas som Kristina.

Nässjö Lärcenter

På kommunens integrationsenhet, Nässjö Lärcenter arbetar, förutom personalen på de olika boendena, tre handläggare och en strateg. Arbetet går bland annat ut på att hjälpa immigranter med ekonomiskt bistånd, att ordna med samhällsorientering för nyanlända, att uppehålla kontakt med hyresvärdar samt att samordna verksamheter med det civila samhället. Arbetets fokus ligger på att arbeta med vuxna men barn kan i vissa fall vara en del av verksamheten när det exempelvis

⁷⁵ Intervju med CEFAIA. Nässjö. 2015-04-20.

⁷⁶ Intervju med Medborgarskolan. Nässjö. 2015-04-23.

⁷⁷ Intervju med Missionskyrkan. Nässjö. 2015-04-30.

handlar om mammor. Barnen går egentligen in under andra förvaltningar och nämnder, exempelvis barn och utbildningsnämnden. Vidare har Nässjö Lärcenter valt att arbeta mycket med invånarna i kommunen i försök att skapa större förståelse för immigranter och migration med målet att kunna riva murar och bryta fördomar och skapa en respekt för alla människor. Försäkringskassan och Länsstyrelsen är två aktörer Nässjö Lärcenter söker ekonomiskt bidrag ifrån till sin verksamhet, den främsta finansieringen kommer dock från kommunalskatten.⁷⁸ Representanten från Nässjö Lärcenter kommer kallas för Emelie.

Studieförbundet Vuxenskolan

”Vägen in i samhället” heter ettårs-projektet som just nu är i full gång inom Studieförbundet Vuxenskolan och drivs av två projektledare. Utifrån förundersökningar utsågs målgruppen för projektet vara somalier i Nässjö kommun, där somaliska mammor är i största fokus genom aktiviteter såsom språkcaféer, föreläsningar och andra aktiviteter, men där även en aktivitet för somaliska män har startats. Målet med projektet är att skapa mötesplatser där immigranter och invånare kan mötas på ett naturligt sätt och där fördomar kan brytas mellan olika grupper i samhället. Finansieringen till projektet kommer dels från interna pengar i Studieförbundet Vuxenskolas nationella organisation samt från barn och utbildningsnämnden i Nässjö kommun.⁷⁹ Representanten från Studieförbundet Vuxenskolan kommer presenteras som Louise.

Svenska kyrkan

Som en del av diakoni- och utbildningsarbetet finns integration medräknad i Svenska kyrkans arbete i Nässjö, de bekostar även projektet. Tre pedagoger och ett flertal frivilliga arbetar med läxhjälp för barn och driver en öppen förskola i Brinell-området. I första hand ligger fokus för verksamheten hos barnen. I andra hand kommer barnens föräldrar vilka ibland sitter med och då handlar arbetet oftast om att lära ut svenska och svara på eventuella frågor.⁸⁰ Representanten från Svenska Kyrkan kommer kallas för Karin.

⁷⁸ Intervju med Nässjö Lärcenter. Nässjö. 2015-04-23.

⁷⁹ Intervju med Studieförbundet Vuxenskolan. Nässjö. 2015-04-20.

⁸⁰ Intervju med Svenska Kyrkan. Nässjö. 2015-05-04.

4 Bakgrund

Nässjö kommun består av tretton stycken tätorter och hade under början av år 2015 en total befolkningsmängd på 29 962 invånare, av dessa bor cirka 17 000 i Nässjö centralort.⁸¹ Kommunen har de senaste åren haft en knapp befolkningsökning, denna beror främst på nyinflyttade i kommunen. År 2014 var den totala befolkningsmängden ungefär den samma som i början av 2015 års statistik, då bestod befolkningsökningen av 4 366 personer utrikes födda och 1 057 inrikes födda men med två utrikes födda föräldrar.⁸² Flera av de nyinflyttade i kommunen är i behov av att få samhällsorientering, utveckla sina språkkunskaper, sociala nätverk och få arbete.⁸³ De fyra största näringslivsområdena, vilka tillsammans står för över 60 procent av sysselsättningen hos hela befolkningen inom kommunen, är tillverkning- och utvinningsindustrin, vård och omsorg, handel samt utbildning.⁸⁴

Det övergripande ansvaret för integration av nyanlända har Nässjö Lärcenter, vilken är kommunens integrationsenhet och utgör en del av kommunens ledningskontor. I instansens olika arbetsuppgifter finns bland annat ansvaret för att samverka kring integrationsfrågor inom Nässjö kommun och tillsammans med andra kommuner samt att stärka och samordna civilsamhället.⁸⁵ Alexander Lowejko menar att den offentliga sektorn i Nässjö kommun upplever problem i sitt arbete med att utveckla samverkan med civilsamhället, detta beror till viss del på ekonomiska svårigheter och oklara direktiv från den svenska regeringen. Den avgörande faktorn för utvecklandet av samverkan kring integration inom kommunen är emellertid tillgången till relevant kunskap och information. Att känna till vad de etablerade integrationsaktörerna i civilsamhället har för behov är således högst väsentligt för det fortsatta integrationsarbetet.⁸⁶

⁸¹ Nässjö Kommun A. *Om kommunen*. 2015.

⁸² Statistiska centralbyrån. *Antal personer med utländsk eller svensk bakgrund (fin indelning) efter region, ålder i tioårsklasser och kön, År 2002 - 2014*. 2014.

⁸³ Fransson, Madeleine. *Two år är för kort tid*. Intervju med Alexander Lowejko. *Vetlanda –posten*. 2014-03-12.

⁸⁴ Nässjö Kommun B. *Kort fakta Nässjö kommun 2015*. 2015.

⁸⁵ Nässjö Kommun C. *Integrationsenheten*. 2015.

⁸⁶ Lowejko, Alexander. Personlig kommunikation, 2015-03-15.

5 Resultat

Vid den tematiska analysen av de transkriberade intervjuerna uppenbaras ett flertal gemensamma nämnare hos de utvalda aktörerna inriktade mot integrationsarbete i Nässjö kommun. Det framkommer även ett antal avvikande åsikter vilka gör att den framträdande bilden av situationen i Nässjö blir något annorlunda än vad som på förhand väntats. I följande resultat kommer fyra huvudteman att presenteras utifrån hur den inhämtade informationen till denna studie har analyserats.

5.1 Integrationsfokus hos alla

I Nässjö kommun, där antalet nyinflyttade immigranter är högt, visar det sig att viljan att främja integrationen genomsyrar verksamheterna hos samtliga intervjuade aktörer. Vidare har aktörerna ett gemensamt fokusområde kring att skapa offentliga mötesplatser eller sammanhang där immigranter och invånare, oavsett etnicitet eller ålder, kan träffas naturligt och frivilligt. Karin och Kristina uttrycker dock en önskan om att möten mellan människor inte bara skulle begränsas till offentliga mötesplatser utan att mötena i förlängningen också skulle leda till personliga kontakter vilka fortgår även utanför civilsamhällets verksamheter.

I denna studie tydliggörs två olika utgångspunkter utifrån vilka aktörerna bedriver sina verksamheter. Den första utgår ifrån en top-down-metod och innebär att verksamheten skapas och anpassas utefter aktörens upplevda behov. Målet blir då att tillgodose målgruppen med en på förhand utarbetad verksamhet vilken kanske inte alltid stämmer överens med det verkliga behovet. Både Svenska Kyrkan och Missionskyrkan bedriver läxhjälp som en del av sina verksamheter och har sina utgångspunkter i att de har upplevt att det finns ett omfattande behov av extra studiestöd hos både grundskole- och SFI-elever. Dessa aktörer har alltså kommit att anpassa sina verksamheter för att möta ett på förhand identifierat behov. Den andra utgångspunkten, vilken i sin tur följer den omvända metoden bottom-up, skiljer sig i det avseendet att aktören istället bedriver sin verksamhet utifrån målgruppernas egna behov och efterfrågningar. Ett exempel är CEFAIA vars projektidé är att hjälpa och understödja personer vilka uppsöker projektet med sina egna idéer och förslag och att CEFAIA därefter i möjligaste mån tillgodoser dessa förmedlade behov.

Då informanterna tillfrågades om vad drivkraften hos engagerade inom integrationsprocesserna kunde tänkas vara blev resultatet blandat. Stefan menade att det för de ansvariga inom CEFAIA är viktigt att ge samma möjligheter till alla, oavsett härkomst. Det finns enligt honom även stora

samhällsekonomiska vinster att hämta om man på ett snabbt sätt kan få immigranter integrerade i samhället. Maria och Kristina uttryckte att det till stor del handlar om att få människor att känna sig hemmastadda och delaktiga i samhället. Kristina nämnde dessutom vid ett flertal tillfällen under intervjun det faktum att det finns mycket att lära hos andra människor och kulturer, sådant som kan vara till stor nytta för samhällsklimatet i Nässjö. På samma fråga svarade Emelie att det, utifrån hennes perspektiv, till stor del handlar om att bryta fördomar. Fördomar skapar problem och är ett hinder för integrationen i kommunen, samtidigt är just utmaningen med att bryta fördomar en av många motiverande drivkrafter för vidare integrationsarbete för Nässjö Lärcenters del.

Vidare tar Emelie upp det faktum att invånare i Nässjö kommun kanske inte riktigt har insett att den etniska sammansättningen i kommunen har förändrats och att den inte kommer att gå tillbaka till hur den en gång eventuellt såg ut. Detta ämne berörs även av tre andra informanter vilka menar att många Nässjöbor inte har insett det faktiska läget. Kristina menar att Nässjöbor behöver vänja sig vid tanken på att ”vi kommer inte längre att vara för oss själva”. Hon syftar då på att majoriteten av de immigranter som har anlänt till kommunen med stor sannolikhet inte kommer att åka tillbaka till sina hemländer igen utan är där för att stanna. Louise sammanfattar situationen då hon säger att ”det [är] ju också så att nu bor vi här och vi ska bo tillsammans, antagligen ganska länge och för allas skull behöver det funka”. Karin är av samma mening och talar om att den etniska sammansättningen i Nässjö historiskt sett redan har genomgått omfattande förändringar. Hon syftar då på den arbetskraftsinvandring vilken skedde i Nässjö kring mitten av 1900-talet och framåt. Under perioden anlände bland annat italienare, finländare och jugoslaver för att arbeta vid ett flertal olika industrier i Nässjö. Karin menar att immigranterna från den tiden idag anses vara väl integrerade i samhället, de har helt enkelt kommit att bli ”Nässjöbor”. Det framtida integrationsarbetet i Nässjö kommun kan tänkas komma att kretsa mycket kring skapandet av ett nytt ”oss”, menar Karin, precis som efter arbetskraftsinvandringen. Vidare berättar hon att Nässjö är en relativt ung stad bestående av många olika etniska grupper där ”alla har [...] sin bit, sin krydda i kakan”.

När informanterna ombeds förklara vad integration innebär ger de i stor utsträckning överensstämmande förklaringar med fokus på ett antal specifika områden. Samtliga aktörer anser att integration i stor utsträckning handlar om att få immigranter att känna sig delaktiga i samhället. Vissa specificerar förklaringen då de berättar att det kan handla om att förstå hur det politiska systemet och samhället i Sverige fungerar samt att aktivt ta del i det. Ytterligare en

förklaring är att alla invånare och immigranter bör känna att de har en roll att spela och att de således tillför något till samhället. Till sist menar några av informanterna att integration är att lära sig språket så att en interaktion med övriga invånare kan underlättas och utvecklas. Louise och Karin nämner att arbete är en viktig del i integrationen, dels för att det gör att immigranter känner att de bidrar och att det leder till en samhällsekonomisk vinst, men också för att ett arbete är en viktig kanal i etablerandet av nya kontakter i samhället. Kristina berör även att Sverige är i stort behov av arbetskraft och att den kompetens immigranter för med sig således är viktig att tillgodogöra sig. Skapandet av relationer mellan invånare och immigranter är något Stefan, Louise och Maria betonar är högst avgörande för att integrationsarbete ska vara framgångsrikt. Exempelvis nämner Louise att ett önskvärt scenario vore om immigranter, efter avslutad samhällsorientering, skulle delta i övriga studiecirkel för att på så sätt komma i naturlig kontakt med invånare. Hon poängterar dessutom att det inte bara är integrationen mellan invånare och immigranter som är viktig, utan även integrationen mellan immigranter. När etniciteter från olika delar av världens alla hörn möts kan det uppstå spänningar, vilka exempelvis kan grunda sig i fördomar eller konflikter ursprungligen etablerade i sändarländerna. Fyra aktörer talar om att integration inte handlar om att immigranter ska försvenskas utan att det istället bör ske utifrån utgångspunkten av ömsesidig process. Louise beskriver processen på följande sätt:

Jag tänker ju så att alla kulturer har saker som är bra och saker som är mindre bra och saker som är neutrala och målet måste va, tänker jag, att vi lär av varandra. [...] när jag tänker integration, tänker jag inte ”alla måste bli lika dana, och du ska sluta vara somalier och bli svensk” [...] jag tänker att när man är trygg i sin egen identitet kan man också ta till sig nya uttrycksformer [...] jag ser ju snarare att man kan mötas med olika bakgrund och berikas av varandra.

Stefan nämner att ett integrationsförlopp troligtvis tar ungefär tre generationer innan den är fullständig, ett tankemönster vanligtvis associerat med assimilation.

5.2 Utmaningar och problem för de utvalda aktörerna inom civilsamhället

De olika utmaningar och problem aktörerna anger individuellt i intervjuerna visar sig i stort vara gemensamma nämnare dem emellan. Det i särklass största problemet för Nässjö Lärcenter är avsaknaden av bostäder till immigranter, det finns helt enkelt inte tillräckligt många. Arbetet med att finna boenden tar i dagsläget värdefull tid från det uttalade integrationsarbetet, men som Emelie poängterar är det svårt att ens inleda integrationsprocessen om inte immigranterna har någonstans att bo. Svårigheterna flera av aktörerna upplever med att få tag på bra och lämpliga

lokaler påverkar uppenbarligen integrationsarbetet i kommunen. Svenska Kyrkans lokal i Runneryd, ett invandrartätt bostadsområde i norra Nässjö, är enligt Karin bra lägesmässigt men är dessvärre inte tillräcklig i storlek och behovet av att byta är stort. För deras del upplevs det även som en viss utmaning med att få immigranter av andra religiösa åskådningar att komma till deras aktiviteter eftersom de i viss utsträckning bedrivs i kyrkolokaler. För kyrkans ungdomsgrupp är det svårt att få unga immigrant-tjejer att delta i aktiviteten. Karin har ingen klar uppfattning om orsaken till att dessa tjejer inte deltar, men hon gissar att det är lite för besvärligt att ta sig dit då lokalen som används ligger på andra sidan järnvägen om centrum. Hon spekulerar i att tjejernas föräldrar, på grund av lokalens läge, eventuellt inte tycker att det är tillräckligt tillförlitligt att släppa iväg sina döttrar dit. För CEFAIA vilka bedriver ett antal olika idrottsliga aktiviteter är det ibland svårt att hitta bra platser att vara på eller lokaler att vistas i. Vid tillfället för intervjun har de fått in en önskan om att en kricketaktivitet ska startas och det finns i nuläget ingen lämplig plan att spela på.

Förutom bristen på lokaler och passande ytor att bedriva verksamhet på är underskottet av volontärer och ideellt engagerade ledare ett ständigt problem. Då ekonomi och finansiering många gånger inte ger utrymme för ekonomisk ersättning till ansvariga kan det ibland vara svårt att hitta personer villiga att engagera sig, menar både Stefan och Louise. I de aktiviteter Studieförbundet Vuxenskolan bedriver utanför deras ordinarie lokaler, exempelvis språkcaféer, är det en utmaning att hitta och engagera volontärer som ställer upp för att aktiviteterna ska kunna fungera. Louise betonar dock att deltagandet av volontärer i den bästa av världar skulle grunda sig i ett personligt engagemang hellre än i ett vinstdrivet. Ett annat problem enligt Emelie, vilket å andra sidan kan visa sig vara nog så utmanande, är att få invånare att komma ut ur sina hem och delta i integrationsverksamheten. Hon säger att ”problemet är inte människorna som lever i utanförskap utan det är vi som är ’innanförskapet’ som är problemet, för vi sänker inte ned våra murar och släpper in folk”. Kristina berättar att en av utmaningarna för Läxhjälpens vidkommande visserligen är att intressera fler frivilliga vilka kan tänka sig hjälpa till i arbetet med det praktiska, men även att få invånare att komma till lokalen enbart för att umgås med de immigranter som deltar. Utmaningen är, enligt Karin och Kristina, att få invånare i samhället att vilja möta nya människor.

Eftersom deltagarna kan vara av många olika nationella ursprung kantas Missionskyrkans verksamhet av språkliga utmaningar vilka, enligt Kristina, visserligen för det mesta övervinns med hjälp av flitigt användande av kroppsspråk ändå försvårar utförandet av arbetet. Hon tror

dessutom att de språkliga hindren kan föda en rädsla hos ännu inte engagerade invånare, det vill säga att de kan känna att de inte skulle kunna bidra på ett tillräckligt bra sätt om de engagerade sig. Karin är av den uppfattningen att språkliga hinder visserligen inte utgör något jätteproblem inom Svenska kyrkans verksamhet, men det har ändå viss påverkan. Vidare nämner hon att vissa deltagare ibland har problem med att acceptera regler och att erkänna kvinnliga auktoriteter.

En annan utmaning Studieförbundet Vuxenskolan har i dagsläget är att motivera immigranter att komma och delta i deras ordinarie verksamhet, Louise menar att det dels kan bero på kulturella skillnader. Enligt henne kan det vara problematiskt att infinna sig på en viss plats en bestämd tid eftersom många etniciteter har en djupt rotad karaktär av spontanitet. Ytterligare en anledning till att många immigranter har svårt att delta kan vara på grund av att studiecirkel kostar pengar. Maria berättar att något som ibland kan skapa problem är då det uppstår spänningar mellan de olika deltagarna i verksamheten, exempelvis på grund av olika etniciteters förflutna eller liknande.

Maria berättar att för integrationsverksamheten inom Medborgarskolan är det största problemet finansiering av aktiviteter. De tankar och idéer hon exempelvis har kring utflykter, olika former av besök och införskaffande av viss materiel till sin verksamhet är i dagsläget svåra att förverkliga eftersom ekonomin inte alltid tillåter. Hon berättar att hennes engagemang ofta sträcker sig långt utanför de timmar som egentligen är ålagda hennes tjänst, avsaknaden av extra hjälp och understöd försvårar hennes arbete. Louise menar att ekonomi och finansiering rörande integration bör ta hänsyn till individer med fortsatta behov även efter det att planerad insatsperiod har passerat. Behovet av att understödja nyanlända grupper kan finnas kvar under en lång tidsperiod, berättar hon, och då är det ibland problematiskt om insatser enbart budgeteras och riktas till de grupper vilka senast anlät till Nässjö.

CEFAIA är, vilket tidigare nämnts, ett projekt i Nässjö vilket bedrivs under tre år och eftersom dessa snart har passerat är framtiden därmed oviss. Stefan berättar att det utifrån hans synvinkel finns två alternativa vägar att gå: den ena är att ansvariga för projektet får starta någonting nytt och det andra är att de ber Nässjö kommun att gå in och ta över projektets kostnader för att verksamheten ska kunna fortsätta. Han nämner också att det ibland kan vara svårt att nå ut med tillräcklig information, om de olika aktiviteter CEFAIA erbjuder, till deltagarnas föräldrar och då främst till de som är immigranter. När inte informationen ut kan föräldrarna bli osäkra på vad det egentligen är deras barn och ungdomar inbjuds till, vilket kan leda till att barnen inte får möjlighet eller tillåtelse att delta.

5.3 Samarbeten inom civilsamhället i Nässjö och utvecklingsmöjligheter

Via intervjuerna framgår det att det i Nässjö kommun existerar en rad olika samarbeten vilka alla är utvecklade, uttalade eller extensiva i olika utsträckningar. Aktörerna ger bilden av att det finns gemensamma aktiviteter dem sinsemellan men att det även förekommer samarbeten med ett flertal andra aktörer inom civilsamhället utöver de som ingår i denna studie.

Under sommarloven arrangeras en tre veckor lång kolloverksamhet riktad till barn och ungdomar i Lövhult, vilket är ett fritidsområde i Nässjö kommun. På senare tid har kolloverksamheten fått ett uttalat fokus kring integration genom att även immigranter deltar i stor utsträckning. Målsättningen att få med immigranter har dock tidigare kantats av svårigheter eftersom det har rått bristande kunskap och kännedom hos immigrant-föräldrarna om vad det i Sverige innebär att åka på kollo. Genom att bjuda in dem att delta i verksamheten har kunskapen ökat och utvecklingsmöjligheterna för kollots integrationsfokus förefaller idag stora. Bakom arbetet står bland annat tre av denna studies utvalda aktörer, däribland Missionskyrkan. Alla tre har gett uttryck åt att styrkorna i samarbetet kring kollot exempelvis är en väl fungerande kommunikation och att tillförlitligheten till varandra är stor.

”Vi ses på Centralskolan” är ett projekt vars syfte är att sammanföra invånare och immigranter i Nässjö kommun. Aktiviteten består i att deltagare möts och bjuds på fika och musikunderhållning, Louise uttrycker att ”tanken är att man möts och träffar folk och inte sitter hemma [...] i sin lägenhet”. Aktörerna bakom är Studieförbundet Vuxenskolan, Nässjö Lärcenter och Tillsammans Nässjö. Tillsammans Nässjö är grundat i stiftelsen Expo och arbetar med att motverka rasismens utbredning. Samarbetet inleddes under våren år 2015 och projektet har haft regelbundna träffar på onsdagar, huruvida projektet är planerat att fortsätta framöver är oklart.

I de båda intervjuerna med Missionskyrkan och Svenska Kyrkan, då de tillfrågas om existerande samarbeten, omnämns Nässjö Kristna Samarbetsråd där många av kommunens kyrkor ingår. Målet är att detta ska fungera som en kommunikationskanal för samordning kyrkorna emellan, dels för att de ska känna till vad alla håller på med men också att de olika parternas aktiviteter planeras så att de inte krockar med varandra. Karin upplever att kommunikationen i samarbetsrådet fungerar mycket tillfredsställande i dagsläget. Efter mötena, säger hon sammanfattande, ”gör var och en sitt, men vi vet om varandra”. Det samarbetsrådets möten leder till kan definieras som olika former av indirekta samarbeten. Kristina nämner att kommunikation även finns mellan Missionskyrkan och andra aktörer i civilsamhället.

Stefan berättar att det för CEFAIA:s del finns samarbeten med Smålandsidrotten, kommunen och Landstinget. Även många andra söker samarbeten tillsammans med CEFAIA och då dessa förfrågningar inte från början har integrationsfokus försöker de ändå alltid att se möjligheter att verka för detta. För Medborgarskolans vidkommande finns det i dagsläget inga samarbeten vare sig med aktörer inom civilsamhället eller med Nässjö kommun. Tidigare fanns ett samarbete med en av kyrkorna i Nässjö, vilket dock fick avvecklas på grund av överbelastning. Maria upplevde att samarbetet kostade henne mer än det resulterade i. Hon betonar dock att hon gärna vill inleda samarbeten tillsammans med andra aktörer men att det då är viktigt med förståelse parterna emellan. Medborgarskolan skulle, enligt henne, exempelvis kunna bistå andra föreningar med materiel gentemot att få hjälp och stöd vid diverse aktiviteter.

Studieförbundet Vuxenskolan är den av de intervjuade aktörerna med flest samarbetspartners i dagsläget. Utöver det tidigare nämnda projektet Vi ses på Centralskolan, där Nässjö Lärcenter och Tillsammans Nässjö är med och ansvarar för verksamheten, samarbetar de med CEFAIA, Källans Secondhand, Nässjö Naturskyddsförening och SPF Seniorerna. Louise berättar att det även finns samarbetspartners utöver dessa. De aktiviteter som bedrivs tillsammans med nämnda aktörer är inte alla explicit uttalade integrationssamarbeten, det förs däremot dialoger kring detta fokusområde. Nässjö Naturskyddsförening har, enligt henne, uttryckt en vilja att skapa större integrationsfokus inom sin verksamhet, exempelvis genom att göra utflykter i skogen där immigranter deltar för att lära sig mer om svensk natur. Vuxenskolan har som målsättning att understödja föreningar i kommunen och kan tänka sig utökade samarbeten, fokus ligger dock mer på att vidareutveckla existerande samarbeten hellre än att skapa nya konstellationer.

I samtalet med Emelie framkommer det att ett av de mest uttalade samarbetena Nässjö Lärcenter har är det som finns tillsammans med Studieförbundet Vuxenskolan. Den främsta anledningen till detta är att den samhällsorientering kommunen erbjuder immigranter är upphandlad av just Vuxenskolan. Om samarbetet kommenterar hon ”det är ju en ganska etablerad kontakt och det är ju väldigt naturligt att vända sig till dem om man ska göra någonting”. Vidare upplever hon att samarbetet innebär goda möjligheter till kontakt med immigranter. Hon betonar dock att hon gärna skulle se att Lärcenter inleder fler samarbeten med andra studieförbund och föreningar för att ytterligare underlätta immigranternas etablering och integration i samhället.

5.4 Samverkansrollen för Nässjö Lärcenter

Emelie berättar att Lärcenter har det övergripande ansvaret för integrationen i Nässjö kommun. Kommunfullmäktige har dock beslutat att det ska finnas aktivt integrationsfokus hos alla förvaltningar. Samarbetet mellan Lärcenter och övriga aktörer inom den kommunala verksamheten är försvårat då det i dagsläget inte existerar ett gemensamt tänk eller fokus kring integrationen, vilket leder till spridda arbetsinsatser. Hon förklarar vidare att verksamhetens arbete i stor utsträckning är styrd både av olika budgetar och förvaltningar, vilka påverkar deras handlingsmöjligheter. Då integrationssamarbetet med förvaltningarna inte för tillfället är så omfattande påverkas Lärcenter i förhållandevis låg utsträckning av den existerande byråkratin, vilken ofta är kantad av tidskrävande beslutsprocesser. Emelie nämner dock att det finns planer på att samarbetet ska utökas och då finns det en risk att även Lärcenters arbete kan komma att ta mer tid. Hon anser att detta skulle vara ett icke önskvärt scenario då verksamheten i dagsläget redan har många distraherande element i sitt arbete, vilka gör att de inte alltid hinner med allt de har på sin agenda. I intervjun med Studieförbundet Vuxenskolan nämner Louise att det ibland upplevs som att det mellan kommunala förvaltningar finns en icke-utvecklad, och ibland avsaknad av, kommunikation. Hon menar att förvaltningarna bör förbättra kommunikationen sinsemellan för att på så sätt undvika utförande av dubbelarbete.

Emelie understryker, vilket tidigare nämnts, att avsaknaden av en extensiv samverkan med civilsamhället gärna skulle få utökas betydligt inom en nära framtid. Lärcenters funktion i den potentiella samverkan med civilsamhället är dock i viss omfattning begränsad, Emelie berättar att:

Vi som kommun kan [...] bara ge förutsättningar eller hjälpa till på något sätt med en bra integration. Men själva integrationen [...] är ju ingenting vi gör utan det är ju någonting när människor möts [...]. Det kan ju inte vi tvinga folk till att göra utan det måste ju komma naturligt.

I praktiken handlar det för deras del om att exempelvis slussa ut immigranter i olika samhällsaktiviteter där de kommer i kontakt med invånare, detta arbete omnämns även i intervjun med Missionskyrkan. Att skapa denna form av integrationskanaler är följaktligen en av Lärcenters tillvägagångssätt för att verka för immigranternas etablering i samhället. I intervjun med Svenska Kyrkan berättar Karin att det från Nässjö kommuns sida arrangeras möten två gånger per år dit olika aktörer i Nässjö inbjuds att delta. Till dessa kommer representanter från bland annat flertalet kyrkor och idrottsföreningar, syftet är att delge varandra information om de olika verksamheterna aktörerna bedriver.

Upprättandet av samverkan med civilsamhället kan dock komma att visa sig bli en utmaning. Stefan berättar i intervjun om olika problem han upplever i samarbetet med kommunen, vilka försvårar för den verksamhet CEFAIA bedriver. Genomgående är det finansiella hinder som komplicerar arbetet, delvis på grund av att då anslag söks hos kommunala instanser kan det behövas mycket tid innan ett slutgiltigt beslut fattas. Anledningen till fördröjningen beror enligt Stefan på det gällande byråkratiska landskapet. Då beslut väl fattats kan det visa sig att det specifika behovet av anslagen har upphört i och med att behovet helt enkelt inte längre finns kvar. Till skillnad från övriga förvaltningar inom Nässjö kommun har Nässjö Lärocenter förhållandevis korta beslutsvägar eftersom de istället för att vara en förvaltning har en styrelse. CEFAIA, Medborgarskolan och Studieförbundet Vuxenskolan antyder i intervjuerna att samarbeten med Nässjö kommun till största delen är fokuserat kring ekonomiskt stöd till de olika verksamheterna de bedriver. Maria betonar dock att ekonomiskt stöd för hennes del är särskilt problematisk att erhålla eftersom kommunen inte verkar känna till vad som ingår i Medborgarskolans integrationsverksamhet. Hon menar att det är på grund av okunskapen hon har svårigheter med att få ansökningar om anslag beviljade. Karin berättar att det för Svenska Kyrkans del finns en återhållsamhet rörande potentiella samarbeten med kommunen. Hon menar att ett samarbete skulle kunna innebära att Svenska Kyrkans nivå av handlingsfrihet eventuellt kan komma att minskas då verksamheten kan bli för styrd och reglerad. Stefan upplever även att kommunala tjänstemän ibland verkar dra sig för att våga satsa på nya idéer eftersom dessa kan bedömas vara för mycket av chansningar. Följderna, menar Stefan, kan då bli att nya och intressanta idéer och uppslag med potential inte förverkligas.

Av de fem civila samhällsaktörerna anser fyra stycken att deras verksamheter är anpassade på ett sådant sätt att de fyller en kompletterande funktion gentemot det arbete Nässjö kommun bedriver. Två av dem anser emellertid att en del av det arbete de bedriver även fungerar ersättande. Vissa ersättande aktiviteter CEFAIA bedriver, exempelvis ungdomsaktiviteten på lördagskvällar, anses bör drivas av kommunen. Stefan är tydlig med detta då han säger ”det skulle egentligen inte ligga på oss, det kan jag tycka borde ligga på fritidsgården [kommunal verksamhet]. Så jag tycker att vi har tagit över en del kommunal verksamhet”.

6 Analys av insamlat material

För att relatera den utförda studien i Nässjö kommun med tidigare utförda studier i Sverige kommer här nedan resultatet att jämföras med och analyseras utifrån tidigare forskning och det teoretiska ramverket collaborative governance. Analysen består av två delar där det redogörs för identifierade likheter, samband och integrationsklimatet i Nässjö kommun.

6.1 Samband med tidigare studier

Gemensamt för samtliga intervjuade aktörer är viljan att integrationen i Nässjö kommun ska fungera på ett bra och tillfredsställande sätt. Precis som den första av EU:s grundprinciper gällande integration är uppfattningen kring att det handlar om en dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående utbredd bland informanterna. Å ena sidan omnämns faktorer såsom trygghet, tillhörighet, att kunna språket och att ha sociala kontakter som viktiga element i integrationen. Det framkommer å andra sidan att det inte finns en allmänt vedertagen definition av integration i Nässjö kommun. Vilket även konstateras i Socialstyrelsens studie kan det på grund av denna brist komma att bli problematiskt för både det civila samhället och den offentliga sektorn att arbeta enskilt och gemensamt kring integration. Något som däremot talar för att ett gemensamt arbete kring integration kan fungera är att det inte verkar finnas motsättningar mellan integrationsaktörerna i Nässjö, vilket framgår via intervjuerna. I enlighet med ramverket kring collaborative governance är detta en av förutsättningarna för att en samverkan ska var möjlig att implementera.

I likhet med den studie Socialstyrelsen presenterade, vilken granskar hur skapandet av mötesplatser inom civilsamhället kan främja integration, går det för Nässjös del att läsa ut ett antal gemensamma punkter vilka även identifierats i denna studie. Bortsett de aktörer, vilkas verksamheter fungerar kompletterande gentemot Nässjö kommun, avviker två stycken av dem från denna verksamhetsinriktning. CEFAIA:s, i nuläget ersättande verksamheter, kan enligt Socialstyrelsens studie även klassificeras som avantgarde. Förhoppningen är, vilket omnämns i intervjun, att kommunen kommer överta denna verksamhet och ansvara för dess fortsatta genomförande då projektiden löper ut. Till skillnad från CEFAIA framstår det i den genomförda intervjun med Studieförbundet Vuxenskolan att det ersättande arbetet de utför, exempelvis språkcaféerna, inte förväntas övertas av kommunen utan planeras även fortsättningsvis att bedrivas i egen regi. I enlighet med den studie Riksrevisionen presenterade framgår att även det civila samhället i Nässjö kommun har en förmåga att uppmärksamma behov och skapa

kompletterande aktiviteter vilka inte erbjuds av den kommunala verksamheten. Svenska kyrkans och Missionskyrkans erbjudande av läxhjälp är exempel på sådana aktiviteter.

Skapandet av arenor där olika föreningar, myndigheter, individer och andra aktörer kan mötas finns med i den integrationsstrategi Integrationsrådet i Jönköpings län har sammanställt. Liknande fokus går, utifrån intervjuerna, att finna i den delade målsättningen de utvalda aktörerna har att skapa mötesplatser där immigranter och invånare i Nässjö kan mötas och integrationsaktörer verka. Om detta fokus har sin grund i nämnd integrationsstrategi är inte känt.

Vidare går det även att jämföra Socialstyrelsens identifierade problematik, hinder och svårigheter som de tolv frivilligorganisationerna upplevde med myndigheters strikta regler. Svenska Kyrkan finner att det för närvarande är fördelaktigt med ett ekonomiskt oberoende gentemot Nässjö kommun. Detta innebär i praktiken att möjligheterna till att utforma den egna verksamheten efter eget tyckande är större än om samarbetet med kommunen vore alltför omfattande. Problemet här är alltså att ett eventuellt samarbete kan medföra att de blir för styrda. Ytterligare ett par aktörer talar om att den rådande byråkratin, i egenskap av att vara mycket tidskrävande, skapar svårigheter eftersom beslutsprocesser med långa fördröjningar kan avskräcka potentiella samarbeten. Aktörerna i civilsamhället i Nässjö kommun beskriver dessutom samma hinder som de tolv frivilligorganisationerna upplevde i sina verksamheter, utmaningarna bestod exempelvis i språkmässiga svårigheter och kulturella olikheter. Det teoretiska ramverket kring collaborative governance menar att någon av Nässjö kommuns instanser, i egenskap av att tillhöra en myndighet, kan komma att tilldelas en ledarskapsroll. I en eventuell samverkansprocess kommer det därför vara viktigt att denna fokuserar på att upprätthålla en jämn maktbalans mellan involverade intressenter. Vidare kan det med ledning utifrån teorin anses vara nödvändigt för kommunen att förändra meningsuppfattningarna hos civila samhällsaktörer. Särskilt gäller detta de aktörer vilka inte har förtroende för att en gemensam samverkan skulle kunna gynna dem utan enbart förminska deras verksamheters effektivitet och minska deras handlingsfriheter.

Två av integrationsaktörerna i Nässjö kommun nämner att en del i processen med att bli integrerad i samhället handlar om att få ett arbete. Även om ett arbete har viss betydelse så är alla sex aktörer överens om att det behövs ytterligare inslag i integrationsprocessen för att immigranter på ett bra sätt ska bli en del av samhället. Då relationer med invånare och skapandet av kontakter betonas ges intrycket av att det för intervjuade aktörer i Nässjö kommun är viktigare

med en sociokulturell integration hellre än en ekonomisk. Om inget annat är deras verksamheter bevis på detta. Huruvida invånarna i kommunen delar samma uppfattning är dock oklart.

Ett annat identifierbart samband presenteras i studien Svenska kommuners behov av invandring. Där konstateras det att integration i en kommun bara kan fungera om invånarna är delaktiga i processen. Den upplevda problematiken exempelvis Nässjö Lärcenter och Missionskyrkan har med att engagera invånarna i kommunen kan komma att visa sig bli ett betydande hinder att ta sig förbi om integrationen ska fungera optimalt. Samma studie belyser den aktuella förändringen i svensk demografi och nämner många kommuners förhoppningar om att immigranter ska flytta dit. Anledningen till detta sägs vara att immigranter bedöms besitta kunskaper och erfarenheter vilka i många kommuner eftertraktas. I intervjun med Missionskyrkan yttras samma tankegångar och det betonas att Sverige, förutom den inflyttade yrkeskompetensen, även är i behov av nya influenser beträffande exempelvis tankemönster och värderingar. I boken International migration – a very short introduction slår Koser fast att migrationen runt om i världen har ökat under senare tid och att trenden ser ut att fortsätta. Sverige, i egenskap av mottagarland, kan därför få ta emot ett stort antal immigranter under kommande år. Immigranternas etablering i svenska samhällen är således en process vilken kan förväntas ha stor betydelse under en överskådlig framtid. Collaborative governance fastslås vara en lämplig samverkansstrategi att använda i situationer där kontinuerligt samarbete krävs. Gemensamt integrationsarbete mellan offentlig sektor och civilsamhälle i Nässjö kommun kan visa sig vara ett exempel på en sådan situation.

6.2 Förutsättningar för eventuella integrationsarbeten

Då kommunfullmäktige i Nässjö har beslutat att integrationsfokus ska implementeras hos alla förvaltningar finns det goda utsikter att kunna utarbeta väl fungerande modeller och system för immigranternas etablering i samhället. Riksrevisionens studie konstaterar att denna typ av strategi ligger i linje med den meningsuppfattning regeringen har, vilken säger att integrationspolitik ska finnas med i flera politikområden och hos många olika aktörer. Riksrevisionen bedömer dessutom att det finns en utbredd ambition att civilsamhället ska involveras i statens integrationsarbete. Emellertid konstateras det av Nässjö Lärcenter och Studieförbundet Vuxenskolan att kommunikationen mellan förvaltningar och andra kommunala aktörer i Nässjö kommun inte förefaller vara fullt fungerande. I dagsläget verkar det saknas både en gemensam integrationsdefinition och en fastställd strategi för att förverkliga denna utökade involvering. Innan rådande situation har åtgärdats kan det antas bli svårt att inleda och bedriva samarbeten där

flertalet aktörer från både offentlig sektor och det civila samhället ingår. Inom collaborative governance anses det dessutom vara viktigt för samverkansprocessen att intressenter har individuella incitament att delta. För en ledande intressent i en samverkan med denna strategi som arbetsmodell är det viktigt att se till att övriga intressenter har identifierat incitament så att de stannar kvar i ett eventuellt samarbete. Ett antal av de intervjuade civila samhällsaktörerna belyser olika hinder de i dagsläget kan se med ett eventuellt samarbete med Nässjö kommun. Dels ligger problematiken i det byråkratiska landskapet, vilket är tidskrävande och ineffektivt med gällande beslutsordningar, men också i att ett samarbete skulle kunna innebära minskade handlingsfriheter för de potentiellt involverade civila samhällsaktörerna. Det enda som tydligt omnämns är att kommunen kan bistå med ekonomisk hjälp, i övrigt anser sig majoriteten av intervjuade aktörer i Nässjö civilsamhälle kunna nå sina målsättningar utan hjälp av explicit uttalade samarbeten. Enligt collaborative governance är detta ett tillstånd vilket gör att potentiella intressenter sannolikt inte väljer att delta i ett eventuellt samverkansarbete om det inte finns en hög grad av ömsesidigt beroende av varandra. Graden av ömsesidigt beroende mellan integrationsaktörerna i Nässjö kommun går emellertid inte att utläsa i de genomförda intervjuerna till denna studie. Däremot efterfrågas hos bland annat Missionskyrkan en fortsatt vidareutveckling av kommunikationen mellan samhällets aktörer. Önskan om att ha fullgod kännedom kring vad som sker i samhället och att veta vilken aktör som gör vad är återkommande inslag i de genomförda intervjuerna. Att skapa nya och strikta samarbeten förefaller inte vara något de civila samhällsaktörerna allmänt eftersträvar utan även här ligger mycket fokus kring att vidareutveckla redan existerande samarbeten. I Riksrevisionens granskning fastslås det att det idag existerar en omfattande problematik hos eventuella samarbeten, fokuserat på integration, mellan den offentliga sektorn och civilsamhället. Att staten och kommuner saknar en klar uppfattning om den potential det civila samhället har som integrationsfrämjare är enligt Riksrevisionen försvårande omständigheter då samarbeten dem emellan eftersträvas från offentlig sektors håll. Nässjö Lärcenter berättar i sin intervju att de gärna ser att en samverkan med civilsamhället i Nässjö skulle utvecklas. Denna strävan tyder på att de anser att det existerar en betydande potential hos ett eventuellt integrationssamarbete i Nässjö kommun. Vidare framkommer det i intervjuerna att det från kommunens sida, via de arrangerade gemensamma mötena, görs ansträngningar för att inhämta information om de verksamheter civilsamhället bedriver. I intervjun med Medborgarskolan framgår det dock att denna ansträngning inte verkar räcka hela vägen fram, vilket kan bero på att det är en omfattande process med stora utmaningar att nå ut till kommunens alla aktörer.

Ibland kan situationen vara sådan att antingen är maktdistributionen mellan intressenter ojämn eller så finns det endast svaga skäl för dem att delta i en samverkansprocess. Det teoretiska ramverket kring collaborative governance säger då att denna samverkansstrategi har större sannolikhet att vara framgångsrik om den leds av en naturlig ledare. Om en sådan situation visar sig existera i Nässjö förefaller det lämpligt att välja en person från Nässjö Lärcenter då de är övergripande ansvariga för integrationen i kommunen.

7 Diskussion

Regeringens målsättning är att det svenska civilsamhället ska ges en nyckelroll i den nya integrationsinriktningen Sverige planeras anamma framöver. Konkreta förslag på hur detta ska gå tillväga rent praktiskt presenteras dock inte närmre i deras debattartikel. Inte heller omnämns några klara strategier för hur samverkan mellan aktörer på lokal, regional och statlig nivå skulle kunna se ut. Den rapport Riksrevisionen presenterade år 2014, vilken granskar statens och det civila samhällets integrationsarbete, påvisar att staten inte har en klar uppfattning om den potential civilsamhället innehar som integrationsaktör. Då en nationell kartläggning av civilsamhällets integrationsverksamhet ännu inte genomförts kan det antas att staten inte i full utsträckning känner till hur aktörer inom det civila samhället ser på en eventuell samverkan.

I denna studie, där integrationsarbetet i Nässjö kommun studerats, ligger fokus på att identifiera faktorer vilka kan försvåra för eller främja en eventuell samverkan mellan civilsamhälle och offentlig sektor. Med ledning av de genomförda intervjuerna går det att utläsa fyra stycken faktorer som är av betydelse för Nässjös del. Inledningsvis konstateras att det, mellan aktörer från det civila samhället och aktörer från Nässjö kommun, saknas en gemensam målsättning kring integrationen av immigranter. Då det inte existerar en nationellt accepterad integrationsdefinition vore det inför en eventuell samverkan mellan integrationsaktörer i Nässjö viktigt att fastslå en egen sådan alla involverade parter kan godta och arbeta efter. Avsaknaden av integrationsdefinition nämns även i Socialstyrelsens studie Integrationsarbete i civilsamhället. Det framkommer i intervjun med Nässjö Lärcenter att det inom Nässjö kommun i dagsläget inte är fastställt vad integration innebär. Om en fungerande samverkan mellan civilsamhälle och offentlig sektor i Nässjö kommun ska kunna utvecklas bör en lösning på detta hinder fördes med hög prioritet. Värt att tillägga till frågan om en eventuell integrationsdefinition är ett område som omnämns i en av intervjuerna. Där betonas att det utöver integrationen mellan immigrant och invånare även är viktigt att fokusera på integrationen mellan immigrant och immigrant.

Då informanter betonar att rådande byråkratiskt landskap, hos den offentliga sektorn, många gånger försvårar och fördröjer verksamheters arbete kan viljan att ingå samarbeten hämmas. Detta framgår då aktörer ger uttryck för att de hellre utvecklar sina verksamheter på egen hand än ingår samarbeten med Nässjö kommun. Tanken på byråkrati förefaller ha en så avskräckande effekt att aktörer avstår från att medverka i samverkansprocesser. Om en fungerande samverkan ska bli verklighet, där Nässjö kommun också kommer att ingå, tycks det vara relevant att utveckla och förbättra existerande beslutsprocesser och regelverk för att samarbeten inte ska bli för styrda. I en jämförelse av kommunala aktörer bedöms Nässjö Lärcenter ha en högre effektivitet när det kommer till beslutsfattanden i egenskap av att de inte är en förvaltning utan istället har en styrelse. Detta skulle eventuellt kunna överbrygga tveksamheter aktörer i det civila samhället eventuellt har med att ingå ett extensivt samarbete med kommunen. Då Lärcenter dessutom är övergripande ansvariga för integrationen i Nässjö kommun kan de anses vara väl lämpliga som drivande aktör i en samverkansprocess fokuserad kring just integration.

En faktor med potential att kunna underlätta inledandet av ett integrationssamarbete är den existerande kommunikationen mellan civilsamhällets aktörer. I denna studie framgår att det emellan verkar finnas en fungerande och kontinuerlig dialog. Utsikterna att inom en nära framtid lyckas arbeta fram en gemensam målsättning rörande integrationen i Nässjö kommun förefaller små. Två saker kan därmed konstateras. Dels bör kommunikationen mellan kommunens förvaltningar utvecklas för att nå gemensamma riktlinjer, vilka kommer att vara av betydelse då ett omfattande samarbete eventuellt inleds mellan aktörer från offentlig sektor och civilsamhälle. Dessutom bör Nässjö Lärcenter utveckla kommunikationen med integrationsaktörerna inom Nässjö civilsamhälle. Med Lärcenters hjälp kan detta resultera i att aktörerna får en större kännedom om varandras verksamheter och ett utökat förtroende gentemot kommunala aktörer.

Förutom god kommunikation mellan aktörerna i civilsamhället talar ytterligare en faktor för att en integrationssamverkan skulle kunna bli verklighet. Denna studies upplevda avsaknad av tidigare motsättningar aktörerna emellan innebär goda förutsättningar för att ett omfattande samarbete kring integration ska kunna inledas mellan offentlig sektor och civilsamhälle i kommunen.

De fyra identifierade faktorerna kan klassificeras på två olika sätt. De två första faktorerna, vilka försvårar för en samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhälle, skulle kunna definieras som ”systemhinder”, ett begrepp skapat i denna studie. Systemhinder innebär att det är nationella

grundförutsättningar, det vill säga att den offentliga sektorns utformning, som kan skapa problem med att uppnå samverkan. Åtgärdandet av dessa kommer inte att ske över en natt eftersom en förändring av byråkrati och regelverk samt fastställandet av en generell integrationsdefinition måste ske på nationell nivå. Åtgärderna kommer med stor sannolikhet ta tid och därav komma att komplicera regeringens önskan om att det civila samhället från statens håll ska ges utökat stöd. I debattartikeln omnämns att väl underbyggda reformer ska genomföras, de två systemhindren denna studie har identifierat bör ingå i dessa. En temporär lösning på detta aktuella problem skulle kunna vara att ta fasta på det system Nässjö kommun har implementerat. Att låta övergripande ansvar för en kommuns integration ligga hos en instans vars beslut fattas i en styrelse kan visa sig resultera i positiva utfall, om inget annat så kanske i varje fall rent praktiska sådana.

Om definiering av integration och förändring av byråkrati och regelverk hör till gruppen ”nationella faktorer” tillhör de två sistnämnda gruppen ”lokala faktorer”. Dessa två identifierade främjare är sammankopplade med det rådande samverkansklimatet i Nässjö kommun. God kommunikation i kombination med avsaknad av tidigare motsättningar mellan aktörer är två faktorer som båda skapar goda förutsättningar för collaborative governance. Det teoretiska ramverket kring denna samverkansstrategi talar i och för sig inte specifikt om kommunikation. Det kan emellertid konstateras att samarbeten generellt sett underlättas av fungerande dialoger aktörer emellan och således skulle denna faktor verka positivt även i Nässjö. Skulle nivån av förtroende mellan intressenter visa sig vara låg i ett inledande skede är det onekligen en fördel om god kommunikation redan existerar.

De främjande faktorer denna studie har identifierat är antagligen inte generaliserbara för hela Sverige. Lokala faktorer av försvårande karaktär existerar sannolikt dels i landet i övrigt, men även i Nässjö kommun då denna genomförda kartläggning inte utan vidare kan anses vara helt fullständig. Nämnas bör också att nationella faktorer med främjande karaktär kan existera och att sådana helt enkelt inte identifierats i denna studie.

8 Avslutande kommentarer

Att integrationsarbetet i Sverige under en lång tid framöver kommer ha stor betydelse för hur landet utvecklas och formas står bortom allt rimligt tvivel. I enlighet med regeringens uppfattning kan denna studie konstatera att civilsamhällets bidrag till etableringen och integrationen av immigranter tycks vara betydande. Hos de intervjuade aktörerna i Nässjö kommun är viljan att inkludera immigranter i samhällsgemenskapen påtagligt utbredd. På vilket sätt integrationsarbetet kommer att utföras i framtiden är dock inte lika självklart. Kommer det handla om ett uttalat samarbete mellan offentlig sektor och civilsamhälle? Kommer det handla om en vidareutvecklad kommunikation mellan samhällets aktörer? Svaret på dessa frågor går inte att säkert besvara i dagsläget.

Denna studie kan dock slå fast att de utvalda integrationsaktörerna i Nässjö kommun arbetar inom många olika fokusområden. Svenska kyrkan och Missionskyrkan har inriktat sina verksamheter kring läxhjälp och genom detta även skapandet av naturliga mötesplatser. Nässjö lärcenter och Studieförbundet Vuxenskolan har också fokus på att erbjuda mötesplatser, exempelvis i form av språkcaféer. Medborgarskolan inriktar sitt fokus kring att erbjuda många olika forum för möten mellan människor oavsett etnicitet eller ålder. CEFAIA riktar sin verksamhet i stor utsträckning till ungdomar och deras behov. I dagsläget verkar det inte existera några stora eller omfattande samarbeten mellan integrationsaktörer i Nässjö kommun. Vad gäller skapandet av en integrationssamverkan mellan den offentliga sektorn och civilsamhället efterfrågas för närvarande främst ett utvecklande av kommunikationen. De fyra samverkansfaktorer denna studie identifierar i Nässjö kommun är två lokala och två nationella. De lokala och främjande är: fördelaktigt kommunikationslandskap och avsaknad av tidigare motsättningar mellan aktörer. De nationella och försvårande är: avsaknaden av integrationsdefinition och existerande svensk byråkrati med tillhörande regelverk.

I det avslutande kapitlet i sin studie fastslår Chris Ansell och Alison Gash att huvudpelarna tid, förtroende och ömsesidigt beroende är avgörande för huruvida collaborative governance kan fungera framgångsrikt eller ej. Fallstudien i Nässjö utreder inte tillfullo hur de tre pelarna ser ut i kommunen, därmed går det inte heller att avgöra om denna samverkansstrategi skulle kunna fungera och resultera i positiva utfall. Däremot kan det konstateras att Nässjö kommun förefaller ha goda förutsättningar att, oavsett framtida vägval, kunna vidareutveckla och förbättra det positiva integrationsklimat som redan råder.

Referenser

- Ansell, Chris & Alison Gash. Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory* 18 Nr. 4 (2008): 543–571.
- Burgoon, Brian. Immigration, Integration, and Support for Redistribution in Europe. *World Politics* 66 Nr. 3 (2014): 365–405.
- Carlson, Benny. Tobias Schölin & Gabriela Galvao. Fyra nyanser av grått: Integration, mainstreaming, likabehandling och riktade åtgärder i EU, Sverige och sju andra länder. *MIM Working Paper Series* 14 Nr. 4 (2014): 1–43.
- Denscombe, Martyn. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Upplaga 2:5. Lund: Studentlitteratur, 2009.
- ESF. *Sammanfattning EU:s elva grundprinciper för integration*. u.å. <http://www.esf.se/sv/Vara-fonder/Integrationsfonden/Om-Integrationsfonden/Informationsdokument/> (Hämtad 2015-04-02).
- Fransson, Madeleine. Två år är för kort tid. Intervju med Alexander Lowejko. *Vetlanda –posten*. 2014-03-12. <http://www.vetlandaposten.se/artikel/70321/tva-ar-ar-for-kort-tid> (Hämtad 2015-04-15).
- Hojem, Petter. *Svenska kommuners behov av invandring – En studie om demografisk utmaning och invandringens möjligheter*. FORES. 2010. <http://fores.se/svenska-kommuners-behov-av-invandring-fores-policy-paper-20102/> (Hämtad 2015-04-13).
- Hjerm, Mikael. Simon Lindgren & Marco Nilson. *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Upplaga 2. Falkenberg: Författarna och Gleerups Utbildning AB, 2014.
- Koser, Khalid. *International migration – a very short introduction*. New York: Oxford University Press Inc., 2007.
- Lödén, Hans. Swedish, Being or Becoming – Immigration, National Identity and the Democratic State. *International Journal of Social Sciences* 3 Nr. 4 (2008): 257–264.
- Löfven, Stefan. Åsa Romson, Gustav Fridolin & Ylva Johansson. Nyanländas etablering i Sverige ska reformeras. *Dagens nyheter*. 2015-02-19. <http://www.dn.se/debatt/nyanlandas-etablering-i-sverige-ska-reformeras/> (Hämtad 2015-03-27).
- Mörck, Johan. *Det kommunala ledarskapets praktik genom samverkan och nätverk – Ett gränslöst ledarskap?*. Örebro Universitet. 2002.
- Nässjö Kommun A. *Integrationsenheten*. 2015. <http://www.nassjo.se/Kommuninvaanare/Ny-i-Naessjoe/Integration/Integrationsenheten> (Hämtad 2015-04-29).
- Nässjö Kommun B. *Om kommunen*. 2015. <http://www.nassjo.se/Om-kommunen> (Hämtad 2015-04-29).
- Nässjö Kommun C. *Kort fakta Nässjö kommun 2015*. 2015. <http://www.nassjo.se/Om-kommunen> (Hämtad 2015-04-29).
- Proposition 2001/02:80. *Demokrati för det nya seklet*.

- Regeringskansliet. *FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter*. 2011.
<http://www.regeringen.se/contentassets/d6d5653029e14e338a4b86f5f4b34c6b/fns-konventioner-om-manskliga-rattigheter> (Hämtad 2015-04-17).
- Riksrevisionen. *Staten och det civila samhället i integrationsarbetet*. Etablering och Integration. RiR 2014:3. Stockholm: Riksrevisionen.
- Socialstyrelsen. *Integrationsarbete i civilsamhället*. 2008.
http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/8680/2008-123-10_200812310.pdf (Hämtad 2015-04-08).
- SOU 1999:68. Betänkande av Informationsutredningen om brandkatastrofen i Göteborg. *Katastrofbranden i Göteborg Drabbade – Medier – Myndigheter*. Stockholm: Kulturdepartementet.
<http://www.regeringen.se/contentassets/7d4b40eebdc34df5929113cf2b0879a5/del-2-katastrofbranden-i-goteborg-drabbade---medier---myndigheter> (Hämtad 2015-04-01).
- Statistiska centralbyrån. *Antal personer med utländsk eller svensk bakgrund (fin indelning) efter region, ålder i tioårsklasser och kön, År 2002 - 2014*. 2014.
http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101Q/UtlSvBakgTot/table/tableViewLayout1/?rxid=f1cb524f-aa9a-4b2e-a91e-b6b7741cde6a
(Hämtad 2015-04-29).
- Voyer, Andrea. Notes on a cultural sociology of immigrant incorporation. *American Journal of Cultural Sociology* 1 Nr. 1 (2013): 26–41.
- Wollmar, Alexandra. *Strategi för integrationsarbetet i Jönköpings län 2015-2020*. 2015.
<http://www.lansstyrelsen.se/jonkoping/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2015/2015-22-Integrationsstrategi-2015-2020.pdf> (Hämtad 2015-05-11).

Bilagor

Bilaga I – Intervjufrågor till aktörerna inom civilsamhället

- Namn på verksamheten?
- När startades den?
- Hur många är engagerade?
- Vad har ni för aktiviteter inom verksamheten?
- Hur finansieras verksamheten?
- Vilken är drivkraften hos ansvariga?
- Hur arbetar ni med integration i Nässjö kommun?
 - Vilket är fokusområdet/inriktningen?
 - Vilka riktar sig integrationsarbetet till?
 - Vilka deltar?
 - Varför deltar människor i verksamheten?
 - Finns det problem/utmaningar?
 - Vad skulle kunna bli bättre/utvecklas?
- Samarbetar ni med kommunen?
 - Om JA:
 - På vilket sätt?
 - Kompletterande eller ersättande?
 - Hur länge har ni samarbetat?
 - Hur uppstod samarbetet?
 - Vad är bra i samarbetet?
 - Vad är dåligt i samarbetet?
 - Vad skulle kunna bli bättre/utvecklas?
 - Om NEJ:
 - Varför inte?
 - Skulle ni vilja se ett samarbete?
 - Hur skulle ett samarbete kunna se ut?
 - Hur tror ni att detta skulle kunna förbättra ert arbete?
- Samarbetar ni med andra ideella organisationer/föreningar?
 - Om JA:
 - Vilka då?
 - Hur länge har samarbetet pågått?
 - På vilket sätt?
 - Hur uppstod samarbetet?
 - Vad är bra i samarbetet?
 - Vad är dåligt i samarbetet?
 - Vad skulle kunna bli bättre/utvecklas?
 - Om NEJ:
 - Varför inte?
 - Skulle ni vilja se ett samarbete?
 - Hur skulle ett samarbete kunna se ut?
 - Hur tror ni att detta skulle kunna förbättra ert arbete?
- Hur definierar ni integration i er organisation/förening?
 - Vad, hur och varför integration?

Bilaga 2 – Intervjufrågor till aktören inom den offentliga sektorn

- Namn på enheten?
- När startades den?
- Hur många är engagerade?
- Vad har ni för aktiviteter inom verksamheten?
- Hur finansieras verksamheten?
- Hur arbetar ni med integration i Nässjö kommun?
 - Vilket är fokusområdet/inriktningen?
 - Vilka riktningar sig integrationsarbetet till?
 - Vilka deltar?
 - Finns det problem/utmaningar?
 - Vad skulle kunna bli bättre/utvecklas?
- Samarbetar ni med olika föreningar och organisationer inom civilsamhället?
 - Om JA:
 - Vilka?
 - På vilket sätt?
 - Hur länge har ni samarbetat?
 - Hur uppstod samarbetet?
 - Vad är bra i samarbetet?
 - Vad är dåligt i samarbetet?
 - Vad skulle kunna bli bättre/utvecklas?
 - Om NEJ:
 - Skulle ni vilja se ett samarbete?
 - Hur skulle ett samarbete kunna se ut?
 - Hur tror ni att detta skulle kunna förbättra ert arbete?
- Hur definieras integration inom arbetet?
 - Vad, hur och varför integration?

Informationsbrev

Hej!

Vi heter Denise Junblom och Viktor Andersson. Vi är tredjeårsstudenter från Högskolan i Jönköping där vi läser programmet Internationellt arbete med inriktning Globala studier. Nu under vårterminen kommer vi att skriva en kandidatuppsats inom området integration.

Syftet med vår uppsats är att ta reda på hur arbetet med att främja integration i Nässjö kommun fungerar i dagsläget och vilka mål och önskningsområden som finns inför framtiden. Vi vill genomföra en studie där vi, genom kontakt med föreningar, organisationer och kommunen i Nässjö, ska försöka ta reda på vilka behov som finns för att samverka mellan dessa olika aktörer ska kunna öka och integrationsarbetet i kommunen utvecklas.

Vår förhoppning med denna studie är att olika aktörer inom både den offentliga sektorn och civilsamhället ska kunna ta del av och få användning av det resultat som kommer att presenteras.

Intervjun förväntas hålla på i cirka 30–45 minuter, den är givetvis helt frivillig och du kan när som helst välja att avbryta utan att uppge anledning. Du som informant kommer vara anonym och vi kommer istället använda oss utav föreningens/organisationens/kommunens namn då vi refererar till insamlat material i slutresultatet. Intervjun kommer att spelas in för att informationen lättare ska kunna användas vid följande analys och allt insamlat material kommer att behandlas i enlighet med bestämmelser rörande konfidentialitetskravet.

Stort tack för att du vill hjälpa oss genom att delta i vår studie!

Vid frågor kan du kontakta oss via e-mail:

- Denise Junblom judeXXXX@student.hj.se
- Viktor Andersson anviXXXX@student.hj.se